

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240—
za pol leta . . . . . 120—
za četrt leta . . . . . 60—
za en mesec . . . . . 20—
Za inozemstvo celoletno K 420—
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . K 40—
za inozemstvo . . . . . 55—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna pettirista (39 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . . . po K 6—
poslana itd. . . . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/9 mm K 15.
Izbija vsak dan izzemlj
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 8. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Ročopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7563.

Odrešenim pozdrav!

Danes preide Logatec v našo upravo. Skoro dve leti in pol so naši bratje ječali pod jarmom Italije, ki je kot zaveznica izrabila dejstvo, da se je avstrijska armada na jugozapadni fronti sama razšla, za svoje osvajalne namene in je zasedla ozemlje, ki ji nikoli ni pripadalo niti ne teži k njej po kakršnihkoli interesih. Svetovna vojska, ki jo je ententa začela pod donečimi gesli svobode, »samopredelitve narodov in sprave med vsemi narodi, se ni končala samo z več ali manj naravnim ponižanjem premagancev, ki pripravljajo osveto, ampak je oškodovala tudi tiste majhne narode, ki so z neizmernimi žrtvami pomagali zavzornikom do zmage. Najhuje izmed vseh je bila prizadeta naša država, kateri je eden izmed zaveznikov ugrabil pol milijona najboljšega jugoslovanskega naroda in izhod na Adrijo. To je storila tista Italija, ki se ima za svojo zmago zahvaliti revolucionarnim hrvatskim in slovenskim polkom na Soči, pomagala sta ji pa pri tem nesebična Francija in plemenita Anglija.

Tega naš narod nikoli ne pozabi. Italijanski delegati, ki jih naše mesto pozdravlja v svoji sredi kot spoštovane goste, naj se zavdajo, da vrnitev Logatec pod Jugoslavijo našega naroda ne samo nič ne zadovolji, ampak je za nas le prilika, da se živo spomnimo vseh

tistih bratov od obmejnih kolov, ki jih bo zdaj začela zabijati razmejitvena komisija tja do Adrije, in si damo kot narod besedo, da prijateljstva med nami in Italijo ne bo, dokler ni tujega jarma odrešen poslednji Primorec. Kadar zaplapola naša zastava na Reki, pa na kršnih skalah Istre in v Kobaridu, podamo roko sosedu, ki bo lahko živel z nami v najpriščnejših kulturnih in gospodarskih odnosih, če popravi najhujo in najgršo krivico, kar nam jih je sploh kdo prizadajal v zgodovini.

Letos praznuje svet šeststoletnico največjega poeta in misleca krščanske Evrope, ki je bil sin italijanskega naroda. Njegov spev je najsijajnejši spomenik, postavljen ideji krščanskega bratstva, miru in pravičnosti na zemlji. Italija praznuje spomin tega svojega duševnega zjedinitelja in glasnika svobode obenem z aneksijo tujega ozemlja, ki plače pod jarmom krutega osvajačca. Ne vemo, se li bodo najboljši izmed naših sosedov pri tej priliki zavedli vnebovpijoče krivice, ki nam jo je storila moderna Italija, ki se ima po krivici za naslednico Dantejevih idealov. Tisto grabežljivo, nenasitno in verolomno Italijo je veliki Florentinec proklel na dno pekla in za te grehe napovedal maščevanje.

In to maščevanje bo prišlo.

Kaj se nam obeta.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se z vsjo gotovostjo trdi, da vlada pripravlja ostre odredbe proti radičevcem, ljudski stranki in Narodnemu klubu, da tako obrani svoje centralistične težnje. Te odredbe bodo najprej na-

perjene proti časopisju in zborovalni svobodi. Pripravlja se reakcija, da v polni meri zaduši vsak akt proti svobodi političnega življenja. Na zadnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o odredbah vlade proti omenjenim strankam.

Protičeva kritika.

Belgrad, 24. febr.

Bivši ministrski predsednik Stojan M. Protić je ravnokar izdal brošuro: »Vladin predlog ustava, jedna kritika«. V knjižici neusmiljeno biča način, kako radikalcji in demokrati ustvarjajo ustavo, in uničujoče dokazuje nazadnjaška in protisvobodna določila v vladnem načrtu ustave. Krivdo, da tako dolgo ni došlo do ustavotvorne skučine, pripisuje demokratom, ki so s slabim namenom preko 14 mesecev držali ministrstvo za ustavotvorno skupščino v svojih rokah in ves ta čas niso na ustavnem vprašanju nič delali in ničesar dovršili.

Vlada je svoj načrt povzela po italijanski ustavi, ki ima za posledico sedanjo upravo italijanske države, ki je po splošnem priznanju najslabša v Evropi. Točko za točko dokazuje Protić radikalcem in demokratom, kako hočejo uvesti v ustavo najbolj reakcionarna in nedemokratska načela, kakor da so prespali vse dogodke zadnjega časa, ki nujno zahtevajo moderno in svobodoumno ustavo. Vladna ustava določila o osebni svobodi so najbolj nevarna za osebno svobodo državljanov, osobito § 70 vladnega predloga, ki se glasi: »Zakonom se more za izvanredne slučaje predpisati posebno postopanje za izsledovanje in sojenje kaznivih dejanj.« To znači, da ustavotvorec navaja zakonotvorca,

da ustvarja izjemne zakone za pojedine slučaje, ga navaja na sodne komisije in preka sodišča. Teško je zamisliti težjo in reakcionarnejšo odredbo, pravi Protić. Za navadna kaznjiva dejanja vojakov in oficirjev zahteva Protić redovna sodišča. Vladnemu predlogu o tisku očita, da pogošava svobodo tiska in obrambo državljanov, torej uvaja dvojno škodo. K določbam o lastnini pripominja Protić, da so najboljši dokaz, da so demokrati »jedna reakcionarna stranka«. Tudi glede uradniškega vprašanja je vladni predlog samo pogošal določbe Protičevega ustavnega načrta.

Po vladnem predlogu more kralj odgoditi zasedanje parlamenta, čemur se Protić protivi. Absurdno mu je tudi vladna določba, da je vojni minister odgovoren za kraljeve akte kot vrhovnega vojskovodja, in Protić predlaga, da je za one akte za čas vojske odgovoren tudi načelnik glavnega štaba vrhovne komande. Oddelek o narodnem predstavnstvu je po vladnem načrtu izdelan siromašno, na brzo roko in proti liberalnemu naziranju.

Zelo hud je Protić na člen 61 vladnega predloga, ki se glasi: »Upravna oblast more z uredbami, ki imajo silo zakona, urejati odnose na podlagi zakonodajnega pooblaščenja, ki se da za vsaki posebni slučaj.« S tem ustavotvorec ustvarja možnost, da postanejo parlamentni odvisni in da ministri postopajo kot sultanovi vezirji. Tudi kritika predlogov o državnem gospodarstvu, o vojski in o spremembi ustava je za sedanjo vlado vrlo nepopoljna.

Nazadnje govori Protić o parlamentarizmu in o samoupravi. O tem Vam poročamo v posebnem dopisu.

Autonomija ali centralizem?

(Iz govora posl. Sušnika, 14. febr.)

Gospodje, kakor vsak zakon, mora biti tudi ustava izraz narodne volje in mora računati z razpoloženjem naroda. Vsak zakonodajalec mora tudi računati z dejanskimi razmerami in ne sme gledati samo na to, kaj bi bilo v teoriji pod gotovimi razmerami dobro. Danes moramo priznati, da obstoji še plemenska zavest, da obstoje še Srbi, Hrvati in Slovenci. Danes imamo še kulturne in socialno-ekonomske razmere, ki so popolnoma različne v posameznih pokrajinah. Jaz se ne spuščam v juristična razmotrivanja, raču-

nam samo z dejanskim položajem. Na naši strani ni nikakih političnih tendenc; nas vodijo samo realni, kulturno-gospodarski razlogi, da zahtevamo avtonomijo in decentralizacijo uprave.

Mi zahtevamo, da se razdeli država v te-le pokrajine: Srbija s Črno goro, Hrvatska s Slavonijo in Medjimurjem, Bosna in Hercegovina z Dalmacijo, Vojvodina in Slovenija s Prekmurjem.

Vidite, gospodje, to je naš veliki greh, ki ga nam vi toliko očitete. Zgražate se, da mi zahtevamo zgodovinske meje. Toda mi ne zahtevamo pokrajini zaradi zgodovinskih mej, ali zaradi kakega zgodovinskega prava. Mi zahtevamo pokrajine zaradi tega, ker se je v teh pokrajinah razvijalo vse naše politično, kulturno in ekonomsko življenje. Vi morate priznati, da ste se vi v Srbiji drugače razvijali nego mi v Sloveniji, da je bil drugačen razvoj zopet v Vojvodini, drugačen v Bosni in Hercegovini itd. V Srbiji ste se borili za samostojnost, za svojo in našo svobodo. Končno ste vi obdržali svojo državo, dočim smo mi živeli stoletja pod tujim jarmom. Popolnoma naravno je, da je to dejstvo imelo vpliv na naše kulturno in gospodarsko življenje.

Pokrajine so se razvijale tekom zgodovine pod vplivom različnih zemljepisnih, klimatskih, plemenskih in kulturnih razmer. Historični dogodki so ojačili to razdeljenost. Zato je naravno, da v naši državi niti duševni, niti gnotni interesi ne morejo biti popolnoma identični.

Vsaka pokrajina, gospoda, je nekaka zaokrožena enota, vsaka ima več ali manj svojo tradicijo, svoje zakone, svojo upravo in svoje sodstvo. In ta enota se ne more raztelesiti kar meni nič tebi nič. Zato kot resni politiki ne moremo pristati na to, da nam kaka komisija, sestavljena iz profesorjev in geografov, na podlagi zemljevida ustvari okrožja in razdeli to, kar je skozi stoletja živelo isto gospodarsko življenje. To ne gre, gospodje; tako ne delajo resni realni politiki.

Ko je Bismarck l. 1871 ustvarjal veliko Nemčijo, je stal pred problemom: ali naj bo ta Nemčija centralistična ali federalistična? Odločil se je za drugo, ker je vedel, da ne more čez noč ujediniti vseh pokrajin. Ko je danes po svetovni vojski Nemčija stvorila novo ustavo, so Nemci vendar ostali pri federaciji in si niso upali izvesti centralističnega sistema. In vendar, gospodje, si nihče ne bo upal zanikati, da je med Nemci zavest narodne edinstvenosti izredno močna.

LISTEK.

„Čas“.

Zv. 1., 2. I. XV. 1921.

(Konec.)

Prof. dr. Fr. Kovačič razgrinja pred nami »Evropski jezikovni problem«, ki ga čitamo kakor kak roman, tako nas od prve do zadnje vrste ta razprava zajemlje. Tudi tu se povdarja: »Splošen zakon pa je, da so večinoma brezuspešni vsi poskusi, postaviti ob stran močnega, daleč razširjenega, v vseh javnih zadevah veljavnega jezika drug jezik z malim obsegom.« Pisatelj govori v svoji razpravi o pomenu jezikov slovanske skupine za zapadne kulturne narode ter za kulturo sploh; potem o latinščini ter umelnem jeziku kot sredstvu za znanstveni skupni jezik. Povsod nebroj novih misli in velike pobude. — Dr. A. Gosar piše tudi o narodnostnem vprašanju, toda raz vidike, ki jih morda pri nas še nihče ni vpošteval. On tolmači razmerje narodnosti do gospodarskega vprašanja; tu povdarja: »Tudi Slovenci smo še neposredno pred svetovno vojsko tičali gledé umevanja narodnostnega vprašanja globoko v zmoti! Zakaj? Ker nismo vpoštevali gospodarskega pomena, ki je v tesni zvezi z narodnostnim vprašanjem! Narod pridobi lastninsko pravico nad svojim ozemljem pravzaprav šele z delom, ki ga naloži v njem in na njem.« »Pri nekulturnem narodu je lastninska pravica — če rabimo ta izraz — do ozemlja, na katerem prebiva, gotovo manjša, kot pa pri kulturno visoko stoječem ljudstvu! To so zelo važni momenti pri presojevanju narodno-

stnega vprašanja. Pisatelj jih originalno in zelo spretno razvija, a njegove misli bodo gotovo vzbudile nove misli ter poglobitev študija prevažnega in kakor vidimo iz vseh treh razprav zelo kompliciranega narodnostnega problema. — Pisatelj A. B. primaša družabno-zdravstveno študijo o narodovem zdravju v Sloveniji na podlagi statističnih podatkov iz l. 1919. On zasleduje naravni prirastek ter umrljivost po starosti in po vzrokih. Zelo bo gotovo vse osupnila visoka odstotna številka nezakonskih otrok. Vsaki šest otrok je bil nezakonsko rojen. To je gotovo ena najbolj žalostnih posledic, ki jih je svetovna vojna v naš mali naroditč zanesla. Če ta številka stalna ostane, bo za narod usodno. Pisatelju bo gotovo vsak hvaležen, da nam je to zelo poučno študijo priredil. — Prof. B. Brxy iz Zagreba zahteva v svojem članku o srednjih šolah pred vsem reformo discipline; Alojzij Res pa informira o visokošolskem študiju v Italiji, kamor bodo odslej dalje mnogi naši fantje mladi fantje odhajali. Šilka je lepo pregledna in gotovo za vse zanimiva. Zvezek zaključujejo kritični pregledi na razna dela in revije.

Čudovito mnogo skozinsko aktualnega in iz miljeja vzeteja gradiva nam nudi »Čas«. Vsak lahko črpa iz njega, odlikujejo ga jasni nazori, plemenita objektivnost in znanstvena višina; poleg tega še cena tako nizka in neznatna, kakor je ne more noben drug list izkazovati. Le nesebičnost in poštvovalnost, ki jo moremo v ozadju »Časa« slutiti, nam more nekoliko raztolmačiti. In to nam dela list še bolj ljub in simpatičen. Bog mu daj najlepše vspet!

Buh ga bod zahvalen, de uja vender ze enkat ubčinske vultive! Zdej uma na kojn Iblančani. Blata na u nubenga več; če b ga kdu z lučja pr belmo dneve iskou, ga na u najdu. Ceste uja močne, trde ket stare zemle. Iblanca uja prec pu vultivah tku reguliral, de u tekla kamer u kdu tou. Ta nar bl me pa še tu veseli, de uja vnder že enkrat tramvaj spelal na vrh Šmarne gore, na vrh svete Katarine, čez ceu Goluc ke du Origa, sploh na vse plati, kamer Iblančani rad ub nedelah zahajaja, al pa keder maja ravn čas. De u vozu tud pud Rožnk ke du Čada, tu se pa tku zastop.

Električna in pa plinova razsvetlava uja tud zbulšal in pumnožl. Prauja, de u tam ukul šintarja z usacga drevesa visu kar en ceu luster. U mestnem loge uja u

usaka šupa napelal električna razsvetlava, de uja pulcaji loži najdl tiste rukumauharje, ke sa jh zadnč zastojn iskal in s sam nahter mal nusove putoukl.

Klaunca uja tku puvečal, de uja lohka več živine puklal in več mesa usak dan u nemška Austrija puslal, iz ena beseda: prec pu vultivah nas more bt ud sameh ubčinskeh dubrot konc.

Vs ta špas pa še na u velik kuštou. Gespud župan sa sami rekl, de k večem kakšneh dvejset maljončku zaflikaneh kronc. Tu ja ni nuben gnar! Neki se more pa tud ofrat za vultive, čm rečt: za Iblančane.

Pa mislte de boži, de nas u tu kej kuštal? De uja zatu kej dauke al pa duklade puvia! Nekoker ne! Gespud župan sa rekl, de uja use tu tist plačal, ke uja — za nam prši. A ni tu fajn?

P m murde ne verjamete in mislte, de vas farbam, kokr vas demokraci punavd farbaja. Kaj še! Use tu sa sklenil ubčinsk muže pr ta zadn občinsk sej in use je pršu na protokol. Če pa enkat demokraci deneja kej na protokol, pa drži kokr de b blu prbit.

Gespud podžupan se je res mal muzu, kokr de b na tou use verjet, ampak gespud podžupan se tku zmeri muza, in mislem, de ta negau muzajne nč pusebniga na pumen.

Zavle cest sa se pa ta nar dle rukal. Kar niso se mogli uglihat. Edn je tou mt tku flajštran, druh pa spet drgač. Socialdemokratj sa še ta nar bulša pugrnatl, ke sa predlagal, de b se use ceste iz demokraciennem ublubam pullajštrale, čš, tu u še ta nar cnej. Klerikalci sa se pa neki zmrd-

Nasprotno pa so Francozi vpeljali takoj centralistični sistem. Danes so prišli do tega, da je centralna uprava preveč obremenjena in da je treba upravo decentralizirati. Dobro se spominjam, da sta pri zadnji volivni borbi šla Clémenceau in Millerand v volilni boj z geslom avtonomije.

Najboljši politiki so gotovo Angleži. Zakaj dominirajo Angleži skoro po celem svetu? Zato, ker se vedno prilagodijo lokalnim razmeram, ker prilagajajo svojo upravo kulturnim in gospodarskim potrebam dotične zemlje. Južno-afriška Unija je urejena popolnoma avtonomistično, ima pokrajinske skupščine, pokrajinsko zakonodajo in pokrajinske finance. To je samo-uprava, kakor jo mi zahtevamo.

Gospodje, ni mogoče, da bi na mah izbrisali vso zgodovino. Mi se nismo vzgajali za centralizem, tudi Vi v Srbiji se niste vzgajali zanj. Etnično smo vsi eno; to je dejstvo. Toda med nami še davno ni zavezit narodnega edinstva.

Gospodje, dovolite, da Vam prečitam, kaj je zapisal o tej stvari profesor dr. Arandjelović:

»Srbi... žive v obmani, da su Srbi, Hrvati i Slovenci jedan troimen narod. U stvari postoje tri naroda, srodna, vilo sredna; kao tri brata rođena, ali svaki sa zasebnom individualnošću. Ova tri brata mogu i postati jedan narod, ali na žalost za sada to još nisu.«

Tako piše srbski vseučiliški profesor v »Samoupravi« z dne 16. januarja t. l. (Poslanec dr. Laza Marković: »Kažite, tražite li Vi plemensku avtonomiju?«) Ne trdim, da se s člankom strinjam popolnoma; jaz poznam tri plemena.

Ker zahtevamo pokrajine, radi tega nas imenujete Vi partikulariste, separatiste in ne vem, kaj še, ter pravite, da smo proti edinstvu države. Gospodje, mi stojimo na stališču edinstvene države. Mi hočemo, da vlada in v centralni upravi in v pokrajinah duh in pravec edinstvenosti, mi hočemo, da se probudi in razvija državljanska zavest narodnega edinstva. Zato pa zahtevamo, da so te pokrajine, ki sem jih naštel, z močno vezo zvezane med seboj. Zahtevamo eno ustavo, eno državljansko, eno državno oblast, en državni parlament, enega nosilca vladavine. Mi nočemo, da bi pokrajine sklepale o vojski in miru, ali da bi sklepale carinske in trgovske pogodbe. O vseh teh stvareh, ki morajo biti državni skupne, naj odloča centralni parlament. Centralnemu parlamentu so pridržane skupne državne finance, državni monopol, državna posojila, pošta in brzojav, civilni in kazenski zakoni, vojska itd. Dalje okvirna zakonodaja o stanovsko-pravnih zadevah, o odnosu cerkve do države, o prosveti, dalje sklepanje o skupnih državnih dohodkih in izdatkih.

To je v glavnem zakonodaja, ki jo ima vršiti centralni parlament. Mislim, da je to pri današnjem stanju parlamentarizma, ko parlamenti ne vrše svoje zakonodajne dolžnosti, ampak se bavijo samo s politikom, kakor se je to že konstatiralo v našem odboru, popolnoma zadosti in še preveč. V nujnih in manjših stvareh naj odločajo pokrajine same. Zakoni, ki prihajajo iz centralnega parlamenta, naj odločajo o splošnih potrebah, ki so celi državni skupne, ki so povsod konformne. Za stvari pa, ki so izključno pokrajinske, bodo izdajale obvezne norme posamezne pokrajine, bodisi na podlagi okvirnih zakonov, ki to izrecno predvidevajo (določajo), bodisi po iniciativi pokrajinske skupščine.

Spominjajte se „Slovenske Straže“!

val nad tem in sa rekl, de sa demukratične ublube res pu cen, ampak zatu pa tud nč na držeja in ceste znaja pol še slabš bt kolkr so zdej. Pusebn tiste ublube, ke ih daja demukratij useli pred kašnem vulitvam, sa ud muh, sa rekl.

Tku sa se douh rukal in rukal, nazadne sa pa le ta prava pugruntal. En demukratsk ubčinsk svetnik je predlagu, de b se use iblanske ceste pulflajštrale iz starem zemlam. Soj predlog je s tem utemeljcovu, de sa zemle usak dan kulkr sa starejše tulkr tud bi trde in ceste, če uja iz zemlam pulflajštrane, uia u pu leta tku trde ket želez. Še šin na u treba za tramvaj, je reku.

Tu se zastop, de je biu ta predlog enoglasn sprejet. Še ploskal sma mu na galari, pa žiuja upil.

Ampak zdej se je šlu pa za tu, kdu se na take ceste iz zemlam pulflajštrane zastop. Gespud župan sa rekl, de se zdejšn mestn cestn mojstri zastopja sam na flajštrkugle pa na pesek, zemle znaja pa sam jest, če ih maja. Tud ta druh gespudi, ke sa bli glih kar tku navdušen za zemle, sa utihnel in začel kvišč gledat, kokr de b svetga Duha klical na pumuč. Še gespud župan sa se glubok zamislil in glava pudprl na pudl pred saba, kar naenk sa pa pukonc puskutil, se glubok oddehnil in rekl: Ja že mama!

»Gospoda moja! Pek, ke sma ga mel pr mestn aprovizacij, je dons brez dinsta. Kdu se zastop bi na zemle kokr en pek? Nubedni! Kua b s tlela glave ubijal in tuh-

Tedenski pregled.

Boj za ustavo. — Proti katoliški cerkvi.

Ustavni odbor je v seji 19. t. m. razpravjal o opredelbi državne naslova in znakov. K tej točki sta govorila v imenu Jugoslovanskega odbora dr. Dulibić in dr. Šimrak, ki sta oba zahtevala naslov »Jugoslavija«, v katerem se najbolje zrcali edinstvo in ravnopravnost vseh treh plemen. Dulibić je dalje zahteval, naj se v ustavi zagotovi ravnopravnost tudi drugojezičnim manjšinam. Pri glasovanju je bil z glasovi vladnih strank sprejet naslov »Država SHS« proti 16 glasovom opozicije. — V razpravi o 2. in 3. členu sta obveljala predloga Jugoslov. kluba, da obstoja slovenski del državnega grba iz treh zvezd s polmesecem in da je državni jezik srbsko-hrvatsko-slovenski. Člena 4. in 5. sta se sprejela neizpremenjena.

Pomenljiva je bila razprava o 13. členu ustave dne 22. t. m. Ta člen govori o odnosu med cerkvo in državo. Tu so demokrati razkrili vse svoje sovražstvo proti katoliški cerkvi. Najprej je zemljevidnik Avramović — zapeljan po prečasnih demokratih — zahteval kancelaragraf za katoliško duhovščino. Komunist dr. Marković je iz načelnih razlogov, brez vsake osti proti katoličanstvu, govoril za ločitev cerkve od države. Soc. demokrat Divač je z največjim sovraštvom govoril proti veri in se končno tudi izrekel za ločitev cerkve od države. Nato je v imenu Jugoslov. kluba govoril dr. Šimrak, ki je razgalil vso duševno revščino sovražnikov cerkve in izjavil, da katolični kancelaragrafi nikdar ne morejo sprejeti. Na predlog muslimanov se je seja prekinila in izvolil odbor, ki naj primerno izpremeni besedilo 13. člena. V razpravi tega odbora so nato demokrati predlagali, da bi smeli katoliški škofje obveščati s papirjem in potom ministrstva za vero. Dr. Šimrak je ta predlog pobil kot nemoženo nezadnjačstvo in so demokrati z njim pri glasovanju propadli. Dalje je dr. Šimrak predlagal, naj se namesto zakona sprejme konkordat. Ta predlog je bil sicer odklonjen, a večina je pristala na to, da se bo vlada prizadevala, da se med Jugoslavijo in Vatikanom čim prej sklene konkordat. — Nadalnja zahteva demokratov je bila, da morajo katoliški cerkveni fondii preiti v državno upravo, dočim bi muslimansko in pravoslavno versko premoženje ostalo v avtonomni upravi. Dr. Šimrak je ta predlog primerno zavrnil in je bil pri glasovanju tudi odklonjen. Nato je prišel v razpravo kancelaragraf. Kljub pametnim in tehtnim besedam dr. Šimraka je večina glasovalo za določbo, da more vsak državljan tožiti duhovnika, ki po njegovem mnenju zlorablja svojo oblast v politične namene. Dr. Šimrak je nato izjavil, da smatra to za izživljanje ter iz odbora izstopil.

Naslednji dan je dr. Korošec pred sejo ustavnega odbora obiskal radikalni, zemlornadniški in muslimanski klub in tam pojasnil nesprejemljivost kancelaragrafa za katoličane. Dosegel je, da se je v seji ustavnega odbora glasovanje o 13. členu odložilo. Pri tej priliki se je pokazalo, da je protikatoliška gona Srbom tuja in da jo vodijo le prečasniki demokrati. Poturica je pač vedno hušji od Turka!

Nato je prišel v razpravo člen 14., ki govori o svobodi tiska. Določila so strano nazadnjaška, saj se more list ustavititi le, ako kaj piše proti vladarju ali vladarski hiši ali celo le proti kakemu zastopniku tuje države; nič pa ne omenja ta člen, da časopisne ne bi smelo žaliti vere ali verskih čustev. Govornik Jugoslov. kluba dr. Dulibić je zahteval, naj se člen čemu primerno izpremeni. Večina je pa z glasovanjem odločila za neizpremenjeno besedilo.

Dne 24. t. m. je ustavni odbor razpravjal o 15. členu, ki govori o združevanju in zborovanju. Tudi tu je Jugoslov. klub po dr. Dulibiću zahteval večih pravic za državljane. Člen je bil sprejet v prvotnem besedilu. — 16. člen govori o šolstvu. V razpravi je za Jugoslov. klub govoril posl. Sušnik in naglasil, da mora vzgoja v šoli odgovarjati svetovnemu naziranju staršev. Besedilo člena so izročili redakcijskemu odboru v prečiščeno.

Notranjepolitični položaj

se ni izpremenil. Vlada se še vedno pogaja z muslimani in zemlornadniki, a Radić še vedno le konferira po svojih odposlancih.

Jugoslovanski klub.

Poslanci Nemanjić, Brodar, dr. Gosar i. dr. so posredovali pri vladi za razne krajevne želje in potrebe. Posl. Brodar je razen tega na vo nem ministrstvu zahteval pojasnilo o tem, da se vojakom ne dopušta sprejemati denarne pošiljatve in častnike. Na ministrstvu so izjavili, da ni izšla nobena taka naredba in da naj se vsak tak slučaj priavi bližnji vojaški oblasti, da kaznuje samovolne posameznike. — Dr. Korošec se je zglasil pri ministrskem predsedniku Pašiću zaradi cerkvenopolitičnih vprašanj in opozoril na razburjenje med katoličani, ki ga povzročajo kulturno-politični predlogi v ustavnem odboru.

Zunanja politika.

V Ljubljani se je 23. t. m. zbrala jugoslovansko-italijanska razmejitvena komisija in začela svoje delo. — Naša vlada je imenovala svoje delegate v pariško konferenco, ki bo odločala o razdelitvi trgovinske mornarice osrednjih držav. — Dr. Vesnić se v Parizu dogovarja s Francozi za skupni nastop proti bolševikom. Ba'e dela to na lastno roko in nima pooblastila od vlade. — Jugoslovanski zastopnik pri sv. stolici je prosil, da bi se cerkvene meje v Jugoslaviji uredile po današnjih političnih mejah. — Trst postane svobodna luka, ki se bo raztezala od Milje in Škedin'a do Nabrežine in Trziča. — V Londonu je začela zborovati ententna konferenca, ki hoče rešiti vprašanja vzhodnih dežel. — Kulturni boj na Češko-slovaškem divja dalje; senatu narodne skupščine sta predloženi resoluciji za ločitev cerkve od države in za ločitev bogoslovnih fakultet od vseučilišča. — Češko-slovaška in Rumunija sta sklenili trgovinsko pogodbo. — Rusija in Finska sta sklenili vojaško pogodbo. — Sovjetska Rusija je zavratno napadla Georgijo. Tuja poslanstva so zapustila Tbilis. — V Prusiji so se vršile deželno-zborske volitve. Od 428 mandatov so dobili večinski socialni demokrati 114, neodvisni 79 in komunisti 30; centrum je dobil 81 mandatov.

Dnevni dogodki.

Slovenska pokrajinska vlada je postrila cenzuro, kar je glasom liberalnih glasil napereno proti krščanskim listom. — 43 slovenskih kulturnih delavcev je v socialističnih »Naših Zapiskih« objavilo izjavo za avtonomijo Slovenije. Liberalni listi jih zato ostro napadajo. — Občinske volitve v Sloveniji se razpišejo v najkrajšem času in se bodo vršile po popravljenem volivnem redu. — Pri ljudskem popisovanju v Kočevju so našli 1926 Slovencev, 243 Srbohrvatov, 24 Slovanov in 1154 Nemcev. — Na Koroškem izvršujejo Nemci nad slovenskim delom prebivalstva največja nasilja. Na hušje preganjajo duhovščino. Te dni so zvalili dekana Limpfa v zasedo in ga smrtonavno obstrčili. Takih slučajev je mnogo.

Koroško p smo.

Dne 24. februarja 1921.

Kakor so se nekdanj Judje v babilonski sužnosti koprneče ozirali proti svoji domovini, tako gledamo tudi mi koroški Slovenci proti jugu čez Karavanke s tugo v srcu, ker nikdar še sužnosti nismo čutili tako živo kot sedaj, ko smo žal le prekratko okužali svobodo jugoslovanskega solca. Nikoli pa tudi naši tlačitelji niso bili tako strastni in nasilni kakor zdaj. Zdi se, da nas hočejo ponemčiti res že tekom enega rodu, kakor je to določil Lemisch na zborovanju koroškega deželnega zbora dne 25. novembra 1920.

Germanizacija se seveda začneja že v šoli. Slovenskih učiteljev niso sprejeli, zato pa so nam na naše »dvojezične« šole poslali učitelje, ki k večjemu govore kako narečje ali pa niti tega ne. Tako n. pr. poučuje v Selah, v kraju, kjer ni niti enega Nemca in je za Avstrijo glasovalo komaj 2 odstotka domačega prebivalstva, učitelj, ki zna samo nekaj slovenskih besed. Vpeljal je ta učitelj v šolo tudi nemško molitev, katero sedaj otroci molijo kot papige. Da ima priprosto ljudstvo v uradih z nemškimi uradniki velike težave, je jasno.

Najbolj na poti so Nemcem seveda naši duhovniki, kar jih še vztraja med nami. Če pride eden drugega obiskat, je že orožništvo na nogah, ker — »nedeljiva Koroška« je zopet v nevarnosti! Da postanejo vsi duhovniki »heimatstreuer«, zahteva deželni šolski svet od vseh, ki poučujejo v šolah, do 1. maja zaobljubo za avstrijsko republiko.

Kako hočejo slovensko duhovščino iztrebiti iz Koroške, kaže napad na dekana Limpelna v Kapli na Dravi, ki se je dogdil v noči od 16. na 17. februarja in o katerem ste že obširneje poročali.

Težava s prtlljago.

Moji tovarši so si preskrbeli moka, masti, sladkorja, fižola in celo krompirja in vse to čuvali kot zenico v očesu, toda drugi dan so morali ali pustiti ali pa razdati, ker niso mogli nositi seboj. Sebičnost človeka je v takih okolnostih izbiła brezobzirno na površje; danes grabiš k sebi z vsemi štirimi, jutri pa mečeš proč!

Že zgodaj v jutro 18. novembra se je začelo tovarjenje razne službene in častniške prtlljage na konje. Od 140 vozov tréna je naš štab imel prtlljage le še za tovore na devetdesetih konjih. Koliko nepotrebnih stvari se je cel mesec vlačilo iz kraja v kraj od Skoplja do Ljum kule!

Vsa moč prtlljaga je obstojala iz dveh vojaških torb, v katerih sem imel še nekaj koščkov sladkorja, dve — tri pesti fižola, pergisče moka, škodolico, lpanček, nekaj zrn soli, Heinejevo »Das Buch der Lieder«, ki mi jo je dal neki vojak, ki je kdovekako prišel do nje, in jedilno orodje. Poleg tega sem imel v mali vrečici še nekaj napol sežganega perila in dva hlebčka kruha. Na prigrivanje nekega rezervnega častnika, po poklicu profesorja, sem vrečo privezal na njegovega konja, ki je nosil prtlljago dvem častnikom. Za njegovo prijazno uslugo sem mu bil tedaj zelo hvaležen, toda se je pozneje izkazalo, da ta moja hvaležnost v tem slučaju ni bila na mestu. Mednotoma je ta gospod, najbrže v svoji proforsorski raztresenosti, ko ni bilo mene zraven, zapovedal našo vrečico od-

Deželni vladi je ta dogodek precej ne-ljub, ker pač v jasni luči kaže, da smo Slovenci v svobodni avstrijski republiki »vogelfrei«, da smo kakor divjačina ki jo sme vsak streljati. Izdala je o napadu komuniste, v škipcih pa o tem previdno zamolči zakaj je bil dekan napaden. Tudi »Kärntner Tagblatt« prihaja vroče, ko vidi, kam vodijo hujskarije zoper Slovence, katerih je imel ves čas polne predale. Omenja obdolžitve nemčurjev iz Kaple, da je bil Limpel na čelu agitacije za Jugoslavijo. Torej to naj bi bil nasprotnikom že zadosten vzrok, da naše voditelje kar pobijejo!

V slavnostni proklamaciji po plebiscitu se na podlagi § 92. senžermenske mir. pogodbe slovesno izjavlja, da se ne bo nikogar zasledovalo ali preganjalo radi njegovega dosedanjega političnega mišljenja. Lepe besede, a dejanja govore drugače! Kako drže Nemci dano besedo, nam kaže slučaj Limpel. Germanica fides — nulla fides!

Ker smo delovali in glasovali za Jugoslavijo, smo torej izpostavljeni življenski nevarnosti. Mati Jugoslavija, ne zabi otrok, ki trpe zanjolje tebe! Ščiti jih, daj odgovor arogantnim Nemcem, da bodo čutili! A ne samo kake plese prepovedati, marveč trše, trše! Zob za zob!

Ljudstvo še veruje v vstajenje in težko pričakuje rešitve. Ta mora priti, ker kri narodnega mučenika, ki je zopet po jila koroško zemljo, ne sme biti zastonj prelita!

NAŠA MEJA NA SEVERU.

LDU Maribor, 25. febr. Jugoslovansko-avstrijska razmejitvena komisija je danes prejela iz Pariza odločitev veleposlaniške konference glede spornih vprašanj razvodnice, katera so ji bila predložena meseca septembra lanskega leta, da jih reši. Večeposlaniška konferenca je po zaslišanju strokovnjakov odločila, da so razvodnice v načelu neizpremenljive, da se pa smejo izpremeniti na točkah, kjer bi razvodnice sekale kako hišo, po ogledu na licu mesta in po zaslišanju interesov tako, da se napravi majhen ovinek, da se prizadeti obvarujejo škode. Veleposlaniška konferenca je s svojo odločitvijo potrdila določbe saintgermanske mirovne pogodbe, ki predvideva kot mejo razvodnico med Savo in Dravo.

ODHOD FRANCOZOV IZ BOKE KOTORSKE.

LDU Belgrad, 24. febr. (ZNU) Koncem tega tedna izroči Francozi naša oblastim v Boki Kotorski tamošnje vojne pomorske naprave, to je arzenal, brezžično postajo itd. Iz zanesljivega vira doznavamo, da bo za poveljnika Boke Kotorske imenovan eden vjih pomorskih častnikov, ki se sedaj nahajajo v Zemunu pri oddelku za mornarico.

Politične novice.

+ Koroška nas kliče! Gosposvetski Zvon zopet bije plat zvona. Naše brate na Koroškem, ki so na dan glasovanja storili svojo dolžnost, Nemci pobijejo in preganjajo na naravnost nečuvnen način. Tega Jugoslavija ne sme trpeti! Gosposvetski Zvon opozarja slovensko občinstvo na prisego izza težkih dni meseca oktobra lanskega leta in poziva na protestni shod, ki se vrši danes v soboto, 26. februarja 1921 ob 7. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Položaj na Koroškem. 2. Represalije. Na shodu govorijo: Društveni predsednik dr. Ob-

vezati in jo predati jezdnemu orožniku, naj jo preda potem meni. Na prvem prenosu mi je orožnik predal vrečico, toda — brez kruha. Orožnik se je priduševal in klel, češ, da se ni niti dotaknil notranosti vrečice. Ko sem se potožil o tem dotičnemu častniku, se je ta še celo smejal moji zadregi ter se izgovarjal, češ, da je šele pozneje opazil, da je konj preobložen s prtlljago, kar pa seveda ni bilo res, ker je cela vrečica z vsebino vred tehtala k večjemu štiri kilograme.

Vse te in take podrobnosti so značilne za naš umik, ker so tipične in za oceno celokupnega umika tudi važne. Zato jih bežežim kronistično in stvarno točno, ker so mi ostale v posebno živem spominu.

Spremljevalka — zima.

To jutro je bil strašen mraz, da je res »drevje pokalo«. Jutranja megla je bila tako gosta in ledena, da je kar zastajalo dihanje. Od brk in celo od las je viselo trdo zledenelo ivje, ki je kar bodlo v zaraščen obraz. Cepetali smo z noge na nogo okolo zadnjih ogorkov sežganih voz in drugih predmetov. Vojaki so še vedno tovarili stvari na konje in privezovali »samare« (sedla, ki se rabijo na Balkanu za prenos tovorov na kopitarjih).

Naprejš

Končno je izšlo povelje za odhod, ko je vsak vojak držal svojega konja za uzdo in zraven voznik z nabito puško. Na čelu kolone je pel peš general Petar Bojović

Iak, narodni poslanec A. Brandner, župnika dr. Arneje in Arnuš. Odbor »Gospodarskega Zvona«.

+ **Novi deželni predsednik.** LDU Ljubljana, 25. febr. (Uradno.) Z ukazom Nj. Vis. regenta prestolonaslednika Aleksandra od 16. febr. 1921 je imenovan za predsednika deželne vlade v Ljubljani dr. Viljko Baltič, načelnik I. razreda v ministrstvu za notranje zadeve. Novoimenovanemu predsedniku je ob enem poverjeno vodstvo poverjenosti za notranje zadeve. Ministrski svet je razrešil vseučilišnega profesorja dr. Pitamica dolžnosti vodje deželne vlade v Ljubljani, kakor tudi poverjenosti za notranje zadeve.

+ **Novi deželni predsednik dr. Baltič** je došel včeraj v Ljubljano. Da ne bi nihče dvomil o tem, kaj nam prinese njegovo predsedovanje, se je novi šef naše deželne uprave pripeljal skupaj z dr. Žerjavom. Dr. Baltič se pač sam dobro zaveda, da ga pozdravlja danes v Sloveniji vsega skupaj 7 odstotkov demokratskih volivcev in njihovi samostojni podrepaniki, vse ostalo prebivalstvo pa ga smatra za to, kar je in za kar nam je bil poslan od Pašičeve vlade; za drugega Heina, ki naj napravi konec s tistim zadnjim kosčkom avtonomije, katero je S. L. S. dozdaj še z vsemi silami branila pred belgajskim centralizmom. Njegova prva naloga bo na podlagi od demokratov »popravljenih« volivnih imenikov izvesti nove občinske volitve brez ženskih volivcev, katere je vlada oropala od regenta sankcionirane volivne pravice. Druga simpatična naloga gospoda deželnega predsednika bo konfiscirati demokratski stranki neljubno časopisje, tretja, izvesti kulturno-bojne načrte vlade na šolskem polju. Ta pa je seveda samo neznatni del vsega programa, ki ga bo imel izvesti g. dr. Baltič, ki bo kot poslušni služabnik režima skušal zvesto izpolniti vse, kar se mu je in bo od zgoraj naročilo. Mi novega gospoda deželnega predsednika na tej nalogi ne zavidamo in mirno čakamo prvih pojavov njegove delavnosti. Preživeli smo Heina, prenesli Žerjavo, bomo pretpeli tudi Baltiča.

+ **Radoslavov, bivši bolg. min. predsednik** je obtožen, da si je za časa srbsko-bolgarske vojne na nepošten način prisvojil več milijonov lejev državnega denarja in pride pred vojno sodišče.

+ **Proti židom.** 23. t. m. se je vršil na Dunaju občni zbor planinskega društva »Oester Alpenverein«. Na tem občnem zboru je bil stavljen predlog, da židje ne morejo biti člani društva. Za predlog je glasovalo 1253 članov, proti pa 653. Vkljub veliki večini za predlog je isti propadel, ker je predpisana tričetrtinska večina. Izvoljen pa je bil nov odbor, ki zastopa protižidovsko gibanje.

+ **Londonška konferenca.** LDU Pariz, 24. februarja. (DunkU.) Londonski posebni poročevalec Agence Havas poroča: Načeloma je konferenca zaključila pogajanja o orientalskem vprašanju. Vrhovni svet je sklenil, jutri obema odposlanstvom predlagati, naj sprejmejo odločitev ententnih vesilov. Odsek sestavljen iz angleških, francoskih in italijanskih strokovnjakov odpotuje na vzhod, da se izvede na licu mesta preiskava, ki bo služila zaveznikom kot podlaga za kasnejšo razdelitev spornih ozemelj v Smirni in Traciji. S tem predlogom bodo Turki gotovo zadovoljni. Grkom pa bo gotovo težko podpisati ga.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

obdan z višjimi častniki in orožniki na konjih, prazne častniške konje in konje za rezervo pa so vodili vojaki. Prestolonaslednik je odšel že prejšnji dan naprej. Izza njih so se razvrstili otovorjeni konji, pa potem nižji častniki, štabna kuhinja in četa orožnikov na konjih in peš. Dolga kolona se je odvijala in izginjala na ovinku po ozki, tu in tam v živo skalo vsevani stezi. Za četrte ure smo se našli na položaj obrečni strmini, kjer sta stali dve primitivni arnavtski hiši. Ker moravska divizija, ki je tod tabo- rila, še ni prešla Veziruv most, ki je na isti način zgrajen kot Dušanov most, samo da je daljši in mnogo bolj strm, ker vodi čez široko reko Drim, smo morali čakati celo dopoldne na prehod. Temu pa se ni čuditi, če pomislimo, da so morali po strmem, ozkem mostu brez ograje, ki ga je pokrivala opolzka ledena skorja, vojaki takorekoč na rokav prerivati natovorjene konje na drugo stran reke. K sreči, kolikor mi je znano, človeških žrtev ni bilo, pač pa sta dva natovorjena konja padla z visokega mosta v reko. Na njihovo rešitev se seveda ni moglo niti misliti. Lažja je bila stvar z govejo živino. Celo čredo volov so vojaki z velikanskim krikom nagnali v deročo reko. Po daljšem ali krajšem obotavljanju so počasi vsi voli prebredli reko, vendar pa mnogo prej kot konji čez most. Ker sem se preril v prve vrste, sem se kmalu skobacal po mostu na drugo stran. Sredino mosta sem dosegel plezaje po vseh štirih, z vrha mostu pa sem se »pripeljal« sede na drugi breg. Smeha in strahu je bilo seveda dovolj. Posebno so se zabavali oni, ki so prešli na nasprotni breg.

Dnevne novice.

— **Podružnicam Slov. Stražel** Občni zbor Slov. Straže se vrši v nedeljo, dne 27. febr. ob 10. dopoldne v posvetovalnici K. T. D. Podružnicam Slov. Straže opozarjamo, da pošljejo na občni zbor svoje delegate. — Odbor.

— **Odlikovanje dr. Pitamica.** Povodom razrešitve svojih vladnih poslov je bil dosedanji vodja deželne vlade, vseučilišni profesor dr. Pitamic odlikovan z redom sv. Save II. razreda.

— **Celje.** Velik protestni shod zoper nasilni rop ženske volivne pravice v občinski zastope s strani absolutistične demokratske vlade, sklicuje »Celjska ženska zveza« za nedeljo, dne 27. t. m. ob 3. uri popoldne v vrtni dvorani hotela »Beli vol«. — Vse v resnici napredne žene, protestirajmo!

— **O »ponarejenih« 10 dinarskih bankovcih** se te dni mnogo govori po Ljubljani. Pravijo, da je ponarejen vsak, ki ima pri številki v levem vogalu na prvem mestu 0. Baje so jih najprej označili kot nepravne na železnici, potem so jim pa sledili še mesarji. Na vsej stvari pa ni prav nič resnice. Kdor količikar ve, kako se tiskajo številke na bankovcih, ga znak »0« ne bo prav nič motil.

— **Zamenjava 20 dinarskih novčanic.** Da se olajša zamenjavanje novčanic po 20 dinarjev (80 kron), ki jih odjemlje Narodna banka kraljevine SHS iz prometa, in da vsi lastniki teh bankovcev izmenjajo izvrše brez težkoč in za časa, je generalno nadzorništvo ministrstva za finance izdalo naredbo vsem državnim blagajnam pri finančnih oblastvih in davčnih uradih, da sprejemajo te bankovce proti reverzu, da vodijo oddajne listine in da izročene bankovce izročajo v zamenjavo najbližjim podružnicam Narodne banke do 31. marca 1921, a centrali v Belgradu do 30. aprila 1921 incl. Na ta način bodo državne blagajne v interesu lastnikov s sprejemanjem bankovcev vršile ulogo posredovalcev pri zamenjavanju. Vsakdo bo imel tedaj priliko, da pravočasno in brez težkoč zamenja svoj denar. Iz generalnega nadzorništva ministrstva za finance.

— **Jugoslovansko kolo v Pragi.** Po iniciativi našega poslanika v Pragi g. Ivana Hribarja so v Pragi nastanjeni Jugoslovani ustanovili v okvirju praške »Meščanske besede«, »Jugoslovansko kolo«, ki ima svoje prostore v Pragi II, Vladislavova ulica 20. »Kolo« si je postavilo za nalogo, da zbere v svoj krog vse Jugoslovane na Češkoslovaškem, da se medsebojno zblizajo in podpirajo, kakor tudi, da bi skupno gojili najožje vezi z bratskim češkim narodom. Na ustanovnem zborovanju dne 22. januarja t. l. v mali dvorani »Meščanske besede« je bil pod predsedstvom g. ministra Ivana Hribarja izvoljen nastopni odbor: Predsednik vseučilišni prof. dr. Matija Murko, podpredsednik kr. generalni konzul v Pragi Jovan J. Vučković, tajnik podkonzul v Pragi Zlatko Ubel, tajnikov namestnik prof. Josip Skrbinišek, blagajnik veletržec Roko Bradanovič, blagajnikov namestnik veletržec Ivan Lukšič. Redni sestanki »Kola«, h katerim ima pristop vsak v Češkoslovaški prehodno bivajoči Jugoslovan, če ga vpelje član »Kola«, se vrše vsak petek zvečer v odborovi sobi in mali dvorani praške »Meščanske besede«.

— **Savojsko zvezdo** je predlagal dr. Žerjav za slovenski grb, menda nalašč, da se vsaj nekoliko razlikuje od predloga Jugoslovanskega kluba. Zvezda Celjanov je namreč šesteroogelna, savojska pa le peteroogelna. Tako je, če hoče biti človek prenajavlj!

— **Osební promet na železniški progi Karlovec—Ljubljana** je precej živahen, a v zadnjem času se precej greši proti predpisom železniške uprave glede ročne prtljage. To se vidi zlasti od postaje Novo mesto do Zalične oz. Višnje gore. Na teh postajah vstopajo gotove osebe, prekupčevalke, trgovke z jajci in raznimi živilji, ki imajo kar po tri, štiri ali pet prtljag seboj, tako da te osebe s svojim blagom zavzamejo vse police, celo hodnike in druge prostore, da potnik svoje ročne prtljage ne more nikamor položiti, ampak jo mora v naročju imeti. Čemu neki so predpisi na postajah, koliko se sme vzeti ročne prtljage v vagon? Naj se v tem oziru od strani železniške uprave bolj strogo nastopa in tudi pazi na gotovih postajah, da ne bodo take osebe s svojimi nedovoljenimi prtljagami preveč prostora zavzemale. Vprašanje je, če imajo te osebe tudi vsaka dovoljenje za trgovanje; naj tudi tu policijski organi malo bolj pazijo.

— **Tržič.** Število trškega prebivalstva znaša po zadnjem štetju 2379 oseb. Od teh je 1062 moških in 1317 ženskih. Jugoslovanov je 2306, 67 je tujih državljanov, 6 še neodločenih. Po veri je 2372 rimokatolikov, 7 protestantov. Po narodnosti je 2317 Slovencev, 60 Nemcev in 2 Angleža. V l. 1910 je štel trg 2630 prebivalcev, letos za 251 manj. Hiš je bilo pred desetimi leti 223, letos jih je 10 več. Dasi je prebivalstva manj in več hiš kot pred desetletjem, je nastalo veliko pomanjkanje stanovanj. Vzrok tiči v tem, ker so nekateri bogateli hišni posestniki odpovedali stanovanje strankam in zasedli za se vso hišo.

— **Iz Koroškega.** Neznosne razmere našega slovenskega ljudstva postajajo dan

za dnem hušji. Kakor je znano, se nahaja na Bistrici v Rožu tovarna, ki je last Kranjske industrijske družbe Jesenice. Torej jugoslov. podjetje. Ravnatelj Nikolaj Johansen, pruski državljan, postopa na jako surov način z zavednim slovenskim delavstvom. Delavca Nikolaja Linasi, ki je za časa plebiscita deloval pri našem narodnem svetu, je kratkoma po plebiscitu odpustil od dela. Linasi se je šel pritožiti na Jesenice. Tam se mu je reklo, naj gre nazaj delat, da ga ravnatelj ne sme odpustiti, poleg tega so mu dali s seboj pismo, da ga izroči ravnatelju. Ko pride Linasi nazaj, izroči pismo ravnatelju, ki ga pa v kljub temu ni sprejel na delo. Več slovenskim družinam je že vzel stanovanje in ga oddal Nemcem. Kar je še slovenskih delavskih družin v tovarniških stanovanjih, pričakujejo, da bodo vsak čas postavljene na cesto. Vprašamo torej merodajne faktorje, ali Kranjska industrijska družba, Jesenice, res nima moči, da bi preprečila surovo postopanje tukajšnjega ravnatelja napram slovenskemu delavstvu? Tako se postopa tudi pri železnici. Takoj po plebiscitu se je tukaj na Bistrici v Rožu odpustilo mnogo prožnih delavcev, ki so še danes brez dela, hodijo dan na dan prosit za delo, a jim pokažejo le vrata. Pred par dnevi je bil Ferdinand Binner kaznovan na štiri-najst dni zopora, ker je nekega tukajšnjega učitelja upravičeno nekoliko ozmerjal. Učitelj je Binnerja pustil po orožnikih vkljenjenega odgnati v Borovlje v zapor kakor največjega razbojnika, čeravno Binner napram učitelju ni posebnega zakrivil. — V šoli v Svecah, obč. Bistrica v Rožu, so otroci pred poukom peli slov. pesmi. Ko to zasliši učitelj, pridvi jezen v šolo in vpraša otroke, kdo da je pel slovensko. Ker otroci drug drugega niso izdali, jih je zaprl od jutra do pozne večera in jih tudi opoldne ni pustil h kosilu. Otroci slovenskih staršev so vsi preplašeni in se bojijo v šolo, ker se postopa z njimi tako surovo. Naše ljudstvo je vse obupano. Če ne pride v kratkem rešitev, bomo primorani prodati vse naše imetje in se izseliti.

— **Sprememba voznega reda na progi St. Janž na Dolj.—Trebnje.** Pričenši z 28. februarjem 1921 vozi na progi St. Janž na Dol. Trebnje namesto mešanega vlaka št. 4637, mešani vlak št. 4635 z odhodom iz St. Janža ob 16 uri 30 minut in prihodom v Trebnje ob 17. uri 24 min. Vlak št. 4635 ima zvezo z vlakom št. 1016, ki prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 20. uri 4 min.

— **Dobrepoljske specialitete.** Piše se nam iz Dobrepolj: Pretekli teden sem bil poklican na sodišče v Velike Lašče. Ob 10. uri dopoldne pridem tja. Opraviti sem imel z g. oficijalom Rozmanom. Stranke so čakale, a tega gospoda še ni bilo v uradu. Reklo se je, ni še prišel z vlakom. Ta gospod namreč stanuje v Dobrepoljah na kolodvoru in uraduje v Velikih Laščah. Če uradnik uraduje v Laščah, naj si preskrbi stanovanje v Laščah, da mu ne bo treba prepozno prihajati v urad. Vzemimo slučaj, da ima vlak veliko zamudo, ali je kak druga ovira, tedaj naj stranke, ki se jim muči demov, čakajo na tega gospoda. Prosimo, da se strank ne pušči po nepotrebnem čakati in da občina temu gospodu preskrbi stanovanje na kraju, kjer uraduje.

— **Višja poljedelska šola v Mariboru.** Belgajski listi poročajo, da bo poljedelsko ministrstvo telkom prihodnjega meseca osnovalo v Mariboru višjo poljedelsko šolo.

— **Ruda, kupčija od tebe beže,** tako bo prosto po Vodniku mogla kmalu zapeti naša Ljubljana in ž njo slovenski trgovci in obrtniki. Včerajšnji »Narod« bežeži zopet en uspeh svojega upravnega in gospodarskega centralizma: trboveljska premogokopna družba prenese svoj sedež z Dunaja namesto v Ljubljano v Belgrad. Nameravano sijajno reprezentančno stavbo ob Aleksandrovi cesti bo gradija v štihu navadne stanovanjske kasarne. Nič čudnega! Kako naj se neki nastani v politično ubogem, na nivó male obmeine carinske postaje degradiranem provincialnem mestu velikansko multimilijonarsko podjetje! Kakor se pod Avstrijo družba ni nastanila v Trbovljah ali Celju, marveč je šla tja, kjer je bilo gospodarsko in politično zarišeč, tako bo tudi v Jugoslaviji pokazala družba Ljubljani svoj hrbet in odjadrala tja, kjer so osredotočeni uradi, ki imajo kaj odločati, ne pa tja, kjer morajo biti oblastva samo poslušna in trepetaje čakati le ukazov in migljajev od drugod. Ljubljana bo brez centralnih uradov, ki so nam že doslej povečini ušli (višje sodišče za Slovenijo, Istro in Dalmacijo, železniško ravnateljstvo itd.), sedaj beži še velika industrija in obrt. Že samo z begom Trboveljske bo ljubljanska občinska blagajna oškodovana letno za lepe milijone, ki bi nanjo odpadli na davkih. Ni treba biti ravno politični ornitolog, da se prikopljemo do spoznanja, da žrjavi pač kričijo in letajo nad mestom, toda se ne ustavijo tu, ravno tako kakor se tudi pravi kramarji naselijo vedno le tam, kjer njim prija. Koliko časa bo pa še trajalo, da bodo tudi ljubljanski trgovci in obrtniki uvideli, da jih demokratski centralizem ujno

tira v gospodarsko propast? Da bi jim to spoznanje le ne prišlo prepoznol!

— **Zvišane poštno pristojbine v prometu s Nemško Avstrijo.** Pisma do teže 20 gr je treba frankirati z znakom za 2 K, dopisnice s tako za 80 vin. Za tiskovine vseh vrst (tudi časopise) se plača odsej 40 v za vsakih 50 gr. Pristojbina za reklamandacije znaša 2 K, ekspresnina pa 2 K 40 vin. Ta poštni tarif velja sedaj sploh za vse kraje in izven naše države. V veljavi je že od 1. februarja letos.

— **Proračun zagrebske mestne občine.** 21. t. m. se je vršila v zagrebskem občinskem odboru proračunska razprava in glasovanje o novih davkih. Stroški mestne občine so proračunani na 58 milijonov kron, ki se pokrijejo z raznimi novimi davki, pri katerih se uveljavlja progresivno načelo. Velike govore so imeli dr. Politeo, dr. Skulj in dr. Rittig. Pri glasovanju so bili novi davki sprejeti z vsemi glasovi proti glasovom frankovcev, proračun pa z glasovi Nar. zajedničarjev in socialnih demokratov proti glasovom demokratov in frankovcev. — Zagrebska občina začne v kratkem z gradbo velike električne centrale ob Gacki, razširijo in prelože se kolodvori; poleg tega ima Zagreb še druge velike načrte, o kakršnih v Ljubljani ni govora.

— **Napadeni orožnik.** Ko je šel orožniški narednik Blaž Logar iz Vrhpolja proti Kamniku, je srečal več mladih ljudi. Ne da bi bil g. Logar govoril z njimi se mu je eden od fantov zaletel nenadoma v hrbet in ga je tako močno sunil, da je padel Logar na tla in si zvil v skočnem členu levo nogo.

— **Roparski napad.** Nekaj 30 let stari mož velike postave, slok v temno obleko oblečen je napadel pri bolniškem pokopališču v Rogoznici kočarico Ano Arnuš, jo vrgel na tla in ji uropal 60 kron denarja.

— **Kdo ve kje se nahaja Janez Kočevar** (rojen v Podklancu) iz Vinice pri Crnomlju. Služil je pri 17. polku, 4 komp. vojna pošta 32 in bil v aprilu 1915 ujet v Bukovini. Pisal je poslednjikrat l. 1917 iz Birkina v Herzonški guberniji v Ukrajini. Vesti o njem naj se proti povračilu stroškov pošljejo: Jože Brkovec, Vinica 59. Belokrajna.

Ljubljanske novice.

lj **Prihod novega deželnega predsednika.** Ljubljana, 25. febr. (Uradno.) Danes popoldne je z belgajskim brzovlakom došel v Ljubljano novoimenovani predsednik deželne vlade dr. Baltič. Na kolodvoru ga je sprejel in pozdravil dosedanji vodja deželne vlade dr. Pitamic z nekaterimi uradniki deželne vlade.

lj **Umrla je vsled zastrupljenja krvi** po črnih nogavicah včeraj opoldne 16 letna hčerka posestnika in gostilničarja »Pri Amerikancu«, Pepca Skulj. N. v m. p.!

lj **Predavanje »Francišek Asiški ni Dante«** se ne bo vršilo to nedeljo, ampak pozneje.

lj **Krekova prosveta.** Seja glavnega odbora bo v nedeljo, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Važno! — Videmšek Fani. (K)

lj **Zveza uradnic in trgov. nastavljenk** Krekove prosvete ima v torek, 1. marca ob 7. zvečer predavanje. Vabljeni vsi!

lj **Šentjakobska prosveta.** Jutri, v nedeljo, ob 6. uri zvečer bo predaval prof. Vinko Šarabon o Carigradu. Predavanje bodo pejasnjevale lepe skioptične slike. Vabimo!

lj **Franciskanska prosveta** (dramatski odsek) ima danes v soboto ob 6. uri skušnjo za obe igri. Prostor po navadi. Načelnik.

lj **Trnovska Vincencijeva in Elizabetna konferenca** ima sejo v ponedeljek, dne 28. t. m. ob 7. uri zvečer.

lj **Marjuncina gledališča** igra v nedeljo 27. t. m. ob 3 in pol 6 uri popoldne orientalsko bajko v 4 prizorih »Zakleti kralj in novo enodejansko farso »Čarobni dežnik«.

lj **Iz pisarne Narodnega gledališča.** Prva polovica letošnje sezone poteče 28. t. m. Zaradi visokih stroškov je uprava prisiljena za drugo polovico sezone cene nekoliko povišati. Za abonirane prostore ostanejo cene neizpremenjene, število predstav pa se zniža od 30 na 20. Cene neaboniranih sedežev se s 1. marcem povišajo za 30 odstotkov. — Vplačila za drugo polovico sezone se sprejemajo od srede 2. marca do sobote 5. marca v gledališki pisarni (operno gledališče) od 10. do 12. in od 3. do 6. ure. — Interesenti se pri tej priliki lahko tudi naroče na ilustrirani tedenik »Gledališki list«, ki stane za drugo polovico na dom dostavljan 100 K.

lj **Splošna organizacija** pod sedanjim naslovom »Druženje vojnih invalidov in sirot kraljevine SHS.« oblastni odbor Ljubljana, naznanja vsem članom in članicam, da se je preselila v St. Petersko vojašnico vrata št. 4. pritičje iz Gosposke ulice št. 3. Uradne ure od 9. ure dopoldne do 12. in od 2. do 4. ure popoldne.

lj **Gg. hišnim gospodarjem** se naroča, da zanesljivo tekem 3 dni po dostavitvi izkazov o številu prebivalstva te izkaze pregledajo in jih potem nemudoma vrnejo v občinski dvorani na magistratu s potrdilom o pravilnosti ali nepravilnosti štetja. Opozarja se pa, da je v teh izkazih, kakor razvidno iz tiskovine samih izkazov ne ono število oseb, ki so bile v noči 31. januarja 1921 prisotne. Osebe, ki so bile v noči 31. januarja 1921 odsotne, se v teh izkazih ne vpoštevajo, temveč se štejejo v dotičnem kraju, kjer so se tisto noč nahajale.

VESTNIK Slov. krščansko-socijalne zveze

P. B. A.:

Načelnost — pogoj za uspeh.

Saj dovolj pišemo in govorimo o potrebi načelnosti ne samo v zasebnem, temveč tudi v vsem javnem življenju, pa kljub vsemu toru se nam neredko pošteno spotakne, včasih posameznemu, drugič malo marj kot vsem skupaj. Take slučaje je seveda treba vselej obžalovati in po mogočnosti popraviti. Obžalovanja vredni pa niso le z etičnega vidika, temveč tudi s čisto priprostega praktičnega stališča.

Noben človek ne dela rad za neko stvar, od katere si ne upa obetati posebnih uspehov. Velik tepec je pa, če si med svojim delom sam sproti podira pot do uspehov. Zato trdim, da je tepec tak človek, ki pravi, da dela za uspeh na tem ali onem polju v znamenju krščanskega svetovnega naziranja, zraven pa udarja preko načel in uporablja njim nasprotna sredstva.

Mnogi mislijo, da v političnih in podobnih javnih zadevah ni treba tako nečrne načelnosti. Pravijo: saj tudi drugi tako delajo. Tega končno že nihče več ne zameri. Če pa že zameri, je to le strankarska zamera, ki živi duši ne škoduje. Tudi Gospod Bog gotovo ne gleda tako ostro na take reči.

Pa si oglejmo zadevo od neke plati, ki je skoraj sebičnosti podobna, kakor sem že prej zapisal, vendar utegne tudi prav priti.

Prvo je to-le: Kdor pravi, da dela v znamenju krščanskih gesel, nehoté molčé ali govoré prizna, da dela in hoče delati za Boga in s pomočjo blagoslova božjega. Oboje se logično izvaja iz gornje trditve. Zakaj le tisti dela res krščansko, kdor more reči, da je njegovo delo vsaj z dobrim namenom posvečeno Bogu. In kdor ima res namen, delati krščansko, mora tudi vedeti, da brez blagoslova od zgoraj ne moremo ničesar storiti. »Ako Gospod ne zida hiše, zastoj se trudi...«

Ves uspeh takega delavca zavisi torej od pomoči od zgoraj. Trenutne pridobitve, ki se morda tu in tam posrečijo, so trenutnega pomena in jih ne morem imenovati uspehe. Zdaj se vprašajmo, kako more doseči uspehe človek, ki drugače govori, drugače dela! Tak človek je prav za prav lažnik, nele pred ljudmi, temveč tudi pred Bogom. Na vsak način pa je hinavec in to tem večji, čim daljši je razdor med njegovimi besedami in njegovim dejanjem. Takemu hinavcu naj da Bog res trajne uspehe? Morda mu jih da, če je tak le redki posameznik, da mu jih radi celote, da večje dobro ne trpi škode. Ako bi se pa zgodilo, da bi kje v naših vrstah taka hinavščina prevladovala, mora nujno priti kazen, neuspeh, polom.

Zato pazimo vsak sam nase, pa tudi na druge, da se kaj takega nikjer ne ugnezdi v naše vrste. Nizkotna sredstva, kakor so sumničenje, blatenje, častikraja, osebni napadi in

podobna čisto človeška nečedna navlaka naj popolnoma izgine iz naših vrst!

In še drug dokaz!

Morda bo kdo ugovarjal: Zakaj pa naši nasprotniki dosežejo uspehe ravno s takimi sredstvi? Kdo se je boril z bolj nečednimi sredstvi, kakor recimo ravno naši komunisti, ki so pa vendar v tem primeroma kratkem času precej dosegli? Ali so se borili s kakšnimi ustaljenimi načeli? Terorizem, surovost, kričanje, laž — to in pa podobno je njihovo orožje. In vendar imajo uspehe!

Prvič to niso pravi uspehi. Na videz je nekaj, v resnici ni nič in manj kot to. Če so potegnili del ljudstva za seboj, v tem še ni nikak uspeh. Razkrojile in razsule so se še druge stranke, ki so se vendar dostojnejših sredstev posluževale, tem hitreje se bo razkrojila ta. Kar taka in podobna stranka doseže, je njen uspeh v podiranju, vsaj po veliki večini slučajev, zidati ji ni mogoče! In takih uspehov nas varuj Bog!

Potem pa še nekaj. Čeprav je včasih videti, da ima ena ali druga stranka s pomočjo povsem človeških sredstev lepe uspehe, nas to ne sme motiti, da bi se dali izvabiti na isto pot. Pomislimo, da so to po Gospodovih besedah »otroci tega sveta«. In ne samo po Gospodovih, temveč po njihovih lastnih besedah. Saj trdijo, da je ta svet njihova edina in prava domovina!

Raba človeških sredstev, ki so večinoma z neresnico v prav bližnjem sorodstvu, je njihovo polje, kjer so doma. Gospod Zveličar bi rabil izraz: to je »vrsta« njihovega udejstvovanja.

Ne pozabimo pa, da so ti otroci »tega sveta« v teh rečeh vse bolj prebrisani, nego tisti, ki žele in hočejo biti med »otroci luči.« Saj pravimo večkrat: Ti znajo! In res, kako se jim včasih terorizem obnese! Kako se jim tu in tam posreči riskirana obljuba, rafinirano natoleevanje, politično podkupovanje itd. Le poizkusi kaj takega človek ali stranka v znamenju krščanstva! Gotovo spodleti, ne samo zato, ker mora spodleteti, temveč tudi zato, ker stvar ne bo nikoli izpeljana s tako prebrisanostjo. Mogoče je kaj takega posamezniku, seveda, dasi je morda velik hinavec, ker bo dajal le zase odgovor. Toda tak se je že poprej izneveril krščanski načelom in ga sploh ne moremo šteti več tu sem.

Če poizkusi krščanska organizacija kaj takega, je kazen tik za petami. Kazen si naloži sama, ker sili na polje, ki ni njeno in biti ne more. Zato bodimo vsi in vselej in povsod strogo načelni, da bo strogo načelna vedno tudi celota. Neomadeževanost naših načel nam bodi najsvetejša dolžnost, za čistost načel bodimo občutljivi kakor za punčico svojega očesa!

P. B. A.:

Dvoje skrajnosti.

Skrajnosti ali ekstremi so skoraj pri vsaki stvari nekaj nezdravega. Povsod velja zlati pregovor: Srednja pot, najboljša pot. Če podarjam, da naša izobraževalna društva narode za krščansko stvar jako veliko dobrega, imam v mislih seveda taka društva, o katerih se da brez pretiravanja reči, da so dobra. Dobra društva so pa le tista, ki se poleg drugih izrodov in izrastkov skrbno ogibljujejo tudi vsakovrstnih skrajnosti.

Tukaj hočem v skladu z naslovom članka opozoriti na dvojno skrajnost glede izobraževalnih društev, ki ni douma toliko v društvi samih, kakor mnogobolj v mišljenju naše inteligence, na katero je naslovljen naš poziv, naj se z vso silo lotijo izobraževalnega dela v okvirju Slov. Kršč. soc. zveze.

Naglasil sem že, da ta društva ne smejo biti politična v smislu agitacije za krščansko politično stranko. Resnica je pa vendar, da mnogi vodijo svoje društvo ali njegov odsek skoraj edino s tega vidika. Mnogi, ki se ogrevajo za delovanje v društvi, imajo pred očmi le političen uspeh. Seveda potem tudi v društvu v tem smislu delujejo, tiščijo v ospredje, kar je videti stranki v korist, zapostavljajo, kar ne pripomore direktno v prid politiki. O priliki raznih društvenih prireditvev polemizirajo z nasprotniki v maniri političnih agitatorjev, imajo celo veselje, izzvati prepir ali še kaj več. Ako se jim zdi, da so koga očitno »ugnali«, si domišljujejo, da so dosegli za našo stvar lepe uspehe.

Tako krivo pojmovanje našega kulturnega gibanja tudi povzroča, da se javne prireditve raznih organizacij SKSZ prerade mešajo in družijo s prireditvami politične stranke. Nekaterim se že tako zdi, da političen shod ne bo uspel, ako ga ne spopolni telovadni nastop ali kaj podobnega. Je že res, da se na ta način pogosto zadeneta dve muhi na en udarec, toda za bistrenje pojmov ne more imeti tak udarec dobrih posledic.

Seveda smo tudi v tem pogledu vse preveč pod vplivom ideologije nasprotnikov. Vajeni smo tega kot vsakdanjega kruha, da je nasprotnikom vse to vsebina istega koša, pa naj bo Kmetiska zveza ali Orel ali Marijina družba ali celo tretji red. Vse to je »klerikalizem« pa je debate konec.

Dr. Krek je rad povdarjal, da se komaj sami zavedamo, koliko liberalizma tiči v nas vseh. Res, zelo dovtetni smo za tisto strašno navado, da vzamemo vse kar moč na debelo in na široko, zraven pa površno in nenačelno. Ravno ta debela breznačelnost je od nekdašnji znak liberalizma in prav rada se prime tudi marsikoga, ki bi mi do smrti zameril, če bi mu prisodil tako lastnost.

Da bi vendar naše glave že enkrat po svoje mislile, ne pa večno s plitvimi možgani nesrečnega tirana, ki se imenuje »javno mnenje«!

Pa dajmo se ozreti še na drugo skrajnost! Imamo inteligentne ljudi iz krščanskih vrst, ki so osebno izrazilo idealnega mišljenja. Saj jih niti ni ravno majhno število. To trdim s prepričanjem in zadoščanjem. Celotno zavest imajo, da so dožnji svojo idealnost obračati v socialno korist. Dober človek namreč ne sme biti zadovoljen že s tem, da je sam dober, temveč mora skrbeti, da bo njegova plemenitost tudi druge pridobila zase.

Resnično plemeniti značaji radi porabijo priložno priliko, da pridobivajo drugo za lepo in dobro. Toda ravno te vrste ljudi je pogosto težko pridobiti za delo v naših društvi. Če jih vabiš k sodelovanju, ti bo-jo odgovorili: Saj sem tvojih načel, toda rajši storim na tihem kaj za dobro stvar. V politiko se pa ne vtikam, za politiko sploh nisem, ta reč me odbija itd.

Torej jim je naša kulturna organizacija — politika! Druga skrajnost! Oni hočejo politike v naših društvi, pa ne grejo zraven, ker se

jim zdi, da se v njih uganja politično strankarstvo.

Iz tistega, kar sem zapisal v prvem delu, sledi, da se včasih naši idealisti ne motijo. V posameznih slučajih se je ta zloraba res zanesla v društvene domove. To moramo vsi obojati.

Motijo se pa, ako mislijo, da je naša kulturna organizacija sama na sebi politika. To je jako zmešano pojmovanje in le kaže, kako je tudi za nekatere idealiste nujno potrebno, da si krepko razbistre svoje pojme. Tudi taki gledajo preveč debelo in površno, ne vzamejo stvari z zadostno resnostjo pod drobnogled.

Škoda je, da te vrste ljudi ne žrtvujejo svoje dobre volje za naše organizacije. Svoje dobre volje, pravim, zakaj o takih, ki jim je stud nad »politiko« le pretveza, v resnici jih pa odvraca od organizacije in od dela zgolj ljubezen do komodnega življenja, na tem mestu ne govorim. Bi bila menda tudi vsaka beseda zastoj.

Z ljudmi dobre volje, pa uspešnih predhodkov, se pa menda da govoriti. Kdor res misli, da je delo za prosvetno društvo politika, naj se pouči in bo sprevidel, da je v zmoti. Če mu iz dosedaj povedanega stvar še ni jasna, naj si jo ogleda od drugih strani,

Ženski odseki v izobraževalnih društvi.

Vsako izobraževalno društvo naj bi imelo svoj ženski odsek. Dalekovidni vzgojitelji pa celo svetujejo, naj bi imel ženski odsek dva oddelka. V 1. naj bi bile mlajše tovarišice od 14. do 18. l., v 2. pa starejše od 19. leta dalje.

Cemu ta delitev? Ta delitev je zlasti potrebna, kjer šteje ženski odsek mnogo članic. Jasno pa je, da imajo mlajše vse druge potrebe, ko starejše; da se drugače vedejo ko odrasle tovarišice. Mlajše so pravkar zapustile šolo; v njih še vse vre in kipi; niso se še umirile; potrebujejo še mnogo in mnogo za pametno, pošteno in srečno življenje. To naj jim pomagata podati društvo.

Danes nameravam govoriti le o tej mlajši skupini.

Kaj naj društvo tem mladim članicam nudi?

1. Vzgojo naj nadaljuje! Dekle, ki zapusti šolo, ostane doma ali pa vstopi v službo. V obeh slučajih se mora vzgoja nadaljevati. Najnaravnejša vzgoja je pač doma v domači družini. Na mlado bitje vplivajo tu starši, tete, sestre, bratje, drugi sorodniki, prijateljice in družina. Mlad človek od vseh sprejema pouk in navodila; kakor goba jih vsrkava. Če se na gori odkruši skala, se z gromovitim ropotom privali v dolino ter odleti v tisoč drobcev. Nekaj teh drobcev ostane na bregu vode in ostane robat in oglat. Nekaj drobcev pa pade v reko. Tu se kamen kreše ob kamnu, tu se neprenehoma brusi in gladi, zato je kmalu popolnoma izglajen. Kdo bi si mislil, da je bratec robatega kamna tam na obrežju! Prav tako se značaj mladega človeka brusi in gladi, pili in lika v društvu. Mlad človek ima bistro oko; vidi lepe zglede; ti delujejo nanj z mogočno silo. Še boljše oko pa ima za druge; precej opazi napako na svojem bratu, na svoji sestri. Komaj pa opazi slabost, ne da mu srce miru, da tega ne bi razodel na boljši ali slabši način. Krivec torej precej izve svojo napako, svoj greh, od druge stradi. Če je moder, je hvaležen in se poboljša. Ker pa čuti, da ga vsi opazujejo in ker se sramuje, da bi ga zopet in zopet opozarjali na napake in pogrške, je odslej pazljivši in opreznjši ter se skuša vseh teh slabosti otresti in znebiti. Oj, srečna duša, ki hiti kvisku na strmo goro popolnosti!

Ko je modrijan Sokrat opazil, da je mladi in lepi Alcibijad preponosen na bogastvo svojega očeta, ga nekoč vprašal drugih tovarišev vpraša: Alcibijad, znaš li kaj zemljepisja? — Gotovo, da znam. — Ali mi moreš pokazati na zemljevidu naše mesto Atene? — Tukaj! — Dobro; sedaj mi pa pokaži še hišo svojega očeta! — Osramočen odgovori Alcibijad: Sokrat, te hiše pa na zemljevidu ni. — In na to si tako ponosen, česar niti na zemljevidu ni? — Gotovo so se vsi drugi učenci muzali ob tej opazki. Za nekaj časa je pomagala, da je bil učenec skromnejši in ponižnejši.

V društvu najde mlad človek obilo lepih, posneme vrednih zgledov; nikjer pa tudi ni toliko bistrih sodnikov, paznikov in svariteljev kot v društvu. Tu se moraš obrusiti in ogladiti, če se le preveč ne ustavljaš.

2. Nudi ti društvo tudi dokaj izobrazbe. Kdor ne napreduje, nazaduje. Deklice, ki so

upanje je, da mu bo trezen preudarek že odprl oči.

Kdor pa opravičeno toži, da je ta organizacija v njegovem kraju na nepravem potu, tudi nima vzroka, da se dosledno absentira. Naj pride zraven in naj pomaga s svojo premišljeno besedo, da se zanesa v društvo zopet pravi duh! Gola kritika, ki ostane samo pri tožbi in grajanju in obsojanju, je pa čisto nedelavna, da bi se kaj zboljšalo in popravilo nikdar ne oživlja, temuč le ubija. Take kritike nas Bog varuj, takim kritikom je dejal Krek »nergačie«.

Če vidiš, da zavijajo kje na stranska pota, se nikar ne lovi za besede in neumnosti posameznika, poglej v jedro stvari same, pokaži, da ti to bolj prav razumevaš, stopi zraven, uveljavi na moder način svoje boljše prepričanje — in potegnil jih boš za seboj! Morda si boš nakopal nekaj sitnosti, morda celo kako osebno sovražstvo, toda storil si dobro delo in cela organizacija ti bo hvaležna!

Zato moramo le ponoviti poziv na vse naše inteligentne dobre volje: Posvetite temu vprašanju svoje moči, svoj čas, svoje delo! Če niste glede česa na jasnem, dajte se poučiti, mislite sami brez predsodkov. Razne skrajnosti naj izginejo, ker so nečastno znamenje površnega pojmovanja.

izostale iz šole, imajo le malo prilike za nadaljnji uk. Kdo naj jih uči? Če imajo pametne in modre starše, že se napredujejo. Kaj pa če takih ni? Po navadi je potem konec uka in napredka. In vendar je še toliko potreb! Kdo naj tem potrebam zadosti? Društvo! Tu je lepa prilika za napredek. Društvo goji predavanja, razgovore o koristnih predmetih, petje, deklamacije, igrokaze, tečaje. V telu let se moraš, hočeš, nočeš, navzeti raznih nauk in tvoja dušna izobrazba raste. Primerjajte ljudi, ki so se urili v izobraževalnih društvi in take, ki so se jim izogibali. Kolik razloček!

3. Društvo daje svojim članicam tudi varstva. Le pomislite, kolikim nevarnostim so izpostavljena dekleta. Kako lahko krene na napačno pot, kako lahko zaide na kriva pota! Če je v službi, si kmalu kaj prisvoji, česar se ne bi smela dotakniti. Če jo gospodinjica naznani, jo zapro. Morda se je drži svoj živ dan. Ne opere ga nobena solza, nobeno kešanje, tudi ne korenito poboljšanje. Svet je včasih sila krut sodnik. Ali pa če zabrede deklet v slabo družino, kako žalostne posledice izvirajo iz tega! V društvu pa je varnost! Tu so dobre tovarišice. Z njimi se raduje, z njimi razgovarja, z njimi poje in igra: čas ji le prehitro mineva, da za kaj slabega niti prilike ni. Koliko deklet mora društvu zahvaliti za svoje mirno srce, za svojo srečo! Vse društvenice so druga drugi angeli varih, ki ne puste sovražnika blizu.

4. Društvo pa nudi svojim članicam toliko neskaljenega veselja, kolikor ga nikjer druge ne morejo najti. Vsako društvo goji petje. Koliko plemenite radosti rodi prepevanje!

In društveni prazniki! Kako se jih vse članice vesele! Treba se je pripraviti za nastop, treba deklamirati ali prevzeti vlogo v kakem igrokazu in predavanju! Duša uživa vedno kaj novega. In potem razgovori! Seveda zine včasih katera kako manj modro. Glasen smeh odmeva po dvorani. Pa tudi ta poneha; prihodnjič bo pa boljše. Kako je bilo marsikateri društveni dolgočasno ob nedeljah popolnoma po nauku. Ni se vedela kam dejati. Sedaj gre v društvu in zabava je tu. Če drugega ne, vsaj »spanec« lahko vleče, ali pa »zajca« lovi, ali pa si izvoli šah in domino. Kadar pa je skupen izlet, je pa umljivo višek radosti.

Zato se dekleta brez izjeme vpišite v izobraževalno društvo! Nikar ne rečite: »Ni treba, saj smo v Marijini družbi.« — »Prav lepo je to in Bog vas živi! Toda, ne glejte samo na sebe, pogledajte koliko vaših sester pa ni v Marijini družbi! Te preštejte, pa boste videle, da je treba tudi te rešiti, tudi za te kaj storiti. Če je v župniji, ki šteje 2000 duš, 60 deklet v Marijini družbi, se vam morda že veliko zdi. Kje pa so druga dekleta po 14. letu, ki jih mora še biti najmanj 140? Ali boste pustile, da ta polonejo? Ali niso vaše sestre, vredne naše ljubezni, vaše pomoči in vašega usmilenja? In če jih iz raznih razlogov ni mogoče pridobiti za Marijino družbo, poskusite jih spraviti v ženski odsek izobraževalnega društva. Kako vam bodo hvaležne, kako boste tudi ve srečne radi tega truda. Sestre, hitro na delo, zora vas kliče!

Ali je Vaše društvo že poslalo članarino S. K. S. Z.?

Delajte v izobraževalnih družtvih.

Za naš kulturni precvet so izobraževalna društva pravi blagoslov. Kdo bi o tem dvomil? Kako lepo so se razvijala pred vojno! Kako so spremenila naš narod! V prejšnjih časih so fantje zvečer pohajkovali po vaseh in se med seboj pretepli. Iz otroških preprirov je navadno nastal hud pretep; noži, koli, kosovi vrtnih ograj so igrali veliko vlogo in konec je bil večkrat žalosten poboj. Ko so pa izobraževalna društva posegla vmes, so se fantje shajali, učili, vežbali v petju, telovadbi in dramatikah. Pristrana vez jih je vezala; sovraštvo med posameznimi vasi je prenehalo, izginiti so pretepi, poboji so postali redki. Po vojski pa se je prejšnje nebrzdano življenje zopet pričelo. Človek bi vprašal: »Kam plovemo?« Ali ni to strašno, da je bilo samo 1. 1919 v Sloveniji 111 samoumorov in 112 umorov? Ljudje božji, pomislite, kaj se to pravi! Ali ni mnogo gnilobe v nas? Kako bi jo mogli iztrebiti? Lahko, samo nekaj resne volje je treba, zato. Blagoslovljeno vsako srce, ki kaj stori v ta namen!

Vsak dober in zaveden Slovenec mora biti član izobraževalnega društva; seveda ne samo član, ki prispeva svoj letni donesek, ampak tudi sicer delaven in vnet član, ki rad pomaga, kjerkoli more.

1. Kjer opaziš, da bi lahko pomagal, se sam oglasi! Drugi morda ne vedo, da imaš dober namen, zato jih opozori! Vsako društvo je hvaležno za pomoč! Delavnih članov, zlasti odbornikov, povsodi potrebujejo.

2. Če si pevec, pristopi k pevskemu odseku. Kaj je lepšega od petja? Znani skladatelj Anton Hajdrih je napisal na svoje skladbe kot geslo znamenite besede: »Ptičica brez perot je mrtva stvar, kaj meni svet brez petja mar?« In res, kako žaslotno in prazno bi bilo mlado življenje brez petja! Če si otožen, zapoj in srce se ti bo razvedrilo. — »Pesem nas spremlja v zemskem življenju, Vanjo izlivamo radost, bolešč. V upanju, strahu, veselju, trpljenju, Pesmi odmev ostane nam zvest!« (Ant. Medved). — Društva, ki goje lepo petje, so vedno priljubljena. Koliko užitka daje, ahko poslušalec! Ali se more privediti vsilica ali slovesnost brez petja? Pojte torej in ne jenjajte prepevati!

3. Kar vas je v društvu zmožnejših, poskusite s predavanjem. Če katero stroko posebej gojiš, bodeš snov kmalu našel. Seveda se moraš v stvarino dobro zatopiti, da ti bo samemu dobro znana. Spiši svoj govor in ga sam sebi večkrat ponovi! Seveda se ga ne smeš popolnoma na pamet naučiti, ker sicer si v nevarnosti, da ne boš govoril naravno in s srcem, ampak priučeno, zato pa mrtvo in pa mrzlo. Predavanje je večja umetnost kot pa misliš; zato so dobri predavatelji redki.

4. Lažje je predavanje v obliki tečajev, ko govornik kako snov razdeli na več ur in posamezne oddelke posebej razlaga. Podoben je tu učitelju, samo da obenem poskrbi tudi za zanimanje s tem, da snov poživi z zgledi iz življenja in zgodovine. V nekaterih društvih na deželi so na ta način predelali prav dobro knjigo, npr.: Rohrmanovo poljedelstvo, Dularjevega »Domačega živinozdravnika« in »Umno živinorejo«, Kosijevo »Umno kletarstvo«. Po predavanju je bil vedno kratek razgovor o predavanem oddelku. Vsak je povedal svoje mnenje, svoje izkušnje ali pa dvome. Ne verjame, koliko so se fantje naučili. — V drugem kraju so obravnavali »Društveni in shodni red« po knjigi dr. Viljema Schweitzerja in potem »Obrtni red« po knjigi Ant. Kralja. Obe knjigi je izdala »Slov. kršč. soc. zveza« leta 1902 in 1903. Zelo pripravna učna knjiga je tudi dr. Tavčarjev »Slovenski pravnik«, ki ga je izdala Mohorjeva družba. Tu izveš najpotrebnejše nauke o zemljiški knjigi, o nakupu in prodaji, o pogodbah, o motenju posesti, o zastarelosti, o zapuščinah in opokah, sploh stvari, ki jih vsak odrasel človek vsak dan potrebuje in jih mora vsak človek, zlasti pa posestnik vedeti, da se ubrani marsikateri škodi. — V ženskih odsekih so pa po več krajih pod vodstvom učiteljice predelali »Slovensko kuharico« in »Gospodinjstvo«. Nobena deklica ni šla od predavanja brez koristi domov. — Ponekod so čitali tudi list »Občinska uprava« in reševali vprašanja. Kako poučno in obenem zanimivo je bilo! Seveda je bilo marsikatero vprašanje trd oreh, po rešitvi pa tem večje veselje. Seveda so za take tečaje sposobni le resni, pametni ljudje, ki se žele res kaj naučiti, zlasti mladi gospodarji.

5. In kaj naj rečem o tako priljubljenih igrah? Te se same priporočajo. Letos praznujemo uprav 250 letnico, kar so prvo slovensko igro (leta 1670.) igrali. Potem je minilo več kot sto let, da nimamo nobenega poročila več do leta 1789., ko so igrali Linhartovo »Zupanovo Micko«. Od tedaj smo, hvala Bogu, že precej napredovali. Zal, da je sedaj toliko draginja in da so vse tiskarne tako preobložene, da se novi igrokazi tako počasi natiskujejo. SKSZ pa ima namen, izdati celo zbirko. Prvi snopiš izide v kratkem času. Saj je tudi potrebno, ko petdeset odrov komaj čaka, da kaka igra izide.

6. V vsakem društvu je pa treba življenja. Za to naj skrbi agitacijski odsek. Ta mora preskrbeti potrebne liste za društvo, pa tudi za posamezne hiše. Skrb mu bodi, da se širi le v resnici dober tisek, in da se zabrani vsa-

ko slabo, brezpomembno, pohujšljivo čtivo. Pozabili tudi ne sme na nabirke za nujne domače ali tudi javne, narodne potrebe. Agitirati mora za Mohorjevo družbo. Letos te dolžnosti pač nismo častno opravili. Čujemo, da je število Mohorjancov padlo za polovico, od dobrih 90.000 na dobrih 40.000. Ali ni to žalosten? Res je, da je velik del Slovencev odepljen od svoje matere, toda ta izgovor ni tehten. Pravi vzrok je materializem, ki je prevzel vse sloje. Pravite, da 10 K kmet težko da. Ni res! Veliko lažje jih da, kakor pred vojno 2 K. Če prodaja na ljubljanskem trgu jabolka 1 kg po 5 — 6 K, je naročina plačana z 2 kg jabolk. Pred vojno jih je moral za 2 K prodati 10 kg. Torej je v resnici naročina sedaj manjša. Pobiljšajmo se! Te sramote ne smemo prevzeti, da bi nazadovali.

Rajni dr. Krek je pa pogostoma trdil, da naša društva ne bodo uspevala brez blagoslova z nebes, ki si ga izprosimo posebno z duhovnimi vajami. Tu se duh poživi in pokrepi. Zato poskrbimo, da se napravijo vsako leto v enem kraju vsake dekanije duhovne vaje, ki bi trajale mogoče le en dan. Govori naj bi bili štirje in potem skupen pristop k svetim zakramentom. Za tak način duhovnih vaj bi bilo treba seveda točnega vzporeda in primernih priprav, ki bi bile sicer združene z nekaterimi težavami, sad pa bi bil nepričakovano. Delajmo torej in nikar ne dremajmo!

Društvene zabave.

Društva morajo biti članom kraj, kjer se oddahnejo od vsakdanjih skrbi, od truda in dela. Zato se mora s podukom vrstiti tudi pošteno razvedrilo, ki vzbuja v človeku dobro voljo in novo veselje do dela. Veliko je sredstev, ki lahko služijo zabavi; med najprimernejša prištevamo:

Petje.

Blažilni vpliv petja na človeško srce je vsakemu znan. Lepo zapela pesem res razvedri človeka. Zato naj se vsako izobraževalno društvo na vsi moč potruži, da si ustvari pevski zbor. Kjer je nastavljen spreten organist, je to prav lahko izpeljivo. Pevec pa je treba v dobri volji ohraniti, zlasti v začetku, zato naj jim gre odbor vsestransko na roko, da ne izgubijo poguma. Pevododji naj se pa od časa do časa nakloni kaka nagrada, kako primerno darilo itd.; s tem se ga priveže na društvo in se mu podvoji veselje do podučevanja. — Mladičiči naj imajo svoj zbor, dekleta pa svojega. Čas za pevske vaje naj se natančno določi; strogo naj se pazi, da se pevci redno udeležujejo vaj. — Ako drugače ne gre, se morda za društvo porabi cerkveni pevski zbor, ki naj se uči tudi necerkvenega petja.

Predstave.

Dobre gledališke predstave jako blagodejno vplivajo na ljudstvo. Naše ljudstvo pa tudi ljubi take predstave; saj so v največjem času povsod silno dobro obiskane. Seveda je pri teh predstavah treba vsestranske previdnosti, če hočemo, da bodo uspehi povoljni in neprijetnosti izključene. Tukaj samo kratko opozarjamo na sledenčte točke: 1. Nikar naj se ne igra prevečkrat; parkrat na leto zadostuje, ako krajevne razmere drugače ne zahtevajo. — 2. Uprizarjajo naj se le take igre, ki res blaže srca; pred pustom seveda niso izključene burke, toda varovati se je treba trivijalnosti in surovosti. — 3. Prireditev naj bo priprosta, da se ne nakopiči preveč stroškov.

Veseliče in zabavni večeri.

Skrbi naj se za zanimiv in raznovrsten program. Razen pevskih točk in dramatične predstave naj bo v sporedu tudi kratek nagovor, šaljive ali tudi resne vsebine, dalje deklamacije in kratki šaljni prizori, v katerih nastopi po ena ali dve osebi. Deklamujejo naj tuintam tudi mali otroci, kar občinstvu zelo ugaja. Ob sklepu se lahko priredi šaljiva loterija, tombola ali kaj podobnega, da bo tudi blagajnik društva imel svoje veselje.

Godba. Tamburaški zbor.

Katero društvo bi pač ne želelo svoje godbe? Res so velike težave; toda kjer je logično dobiti le količjak spretnega učitelja za godbo, naj se odbor loti tudi stvari. Trud bo obilno poplačan. Zlasti tamburaški zbor ni tako težko ustanoviti. Mladičiči, ki se z veseljem poprimajo godbe, izgube vse druge muhe in so najboljši člani društva. Kako godba povzdigne zabavne večere in društvene veselice, tega ni treba posebej omenjati.

Telovadba.

Telovadba je jako primerna in koristna zabava zlasti za mladičiče; pospešuje zdravje, navadijo se krepkega in ponosnega nastopa, obnašanje se jim ogladi itd.; vse to jim tudi pri vojaki prav pride.

Izleti.

Semtertja naj društvo priredi kak izlet; jako lepo se da s takim izletom združiti romanje h kaki božjepotni cerkvi. Kjer je v dekaniji več društev, včasih napravijo skupen shod na primeren kraju,

zdej tu, zdej tam; zlasti ob posebnih prilikah in izrednih društvenih slovesnostih n. pr. o blagoslovljenju zastave, društvene doma, je primerno, če se bratska društva mnogoštevilno udeležijo. Seveda je treba take izlete prirejati modro in previdno; člani naj ne pozabijo na zmernost, ne ostanejo naj predolgo v noč v tujih krajih in medsebojno naj se vzpodbujajo k temu, da vsestransko varujejo ugled društva.

Tako približno naj bi bilo delovanje naših društev z ozirom na zabavo. Ako se vsi našli navseti zares izvrše, ako se skrbi za živahno društveno delovanje s predavanji, podukom itd., ako poleg tega vse člane druži lepa sloga, potem mora društvo doseči svoj namen.

Naša društva.

Zbirka ljudskih iger »Ljudski odec«, prvi zvezek je izšla. Naroča se edino pri tiskarstvu S. K. S. Z. — Cena za 1 izvod 10 K, s poštnino vred 12 K.

Prošnjo za znižano takso gledaliških iger itd. naj društva vlagajo vedno po SKSZ. Če zvezi naznanijo, da potrebujejo potrdilo, jim zveza oskrbi vse in potrdilo dopolnje in sicer v dveh dneh po prejemu naznanila. Plačati je pa treba 23 kron, in sicer za kolka 8 kron (prošnja) in 12 kron za rešitev ter 3 krone za poštnino in papir. Kdor prošnjo vložil pri deželni vladi, mora seveda mnogo dalj časa čakati. Društva, ki še nimajo potrdila, naj se poizvede, da ne bodo imela sitnosti. Bloki za vstopnice se dobivajo v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani. Treba je potem le še društveni pečat pritisniti in datum itd. izpolniti.

d Prizivi. Na vprašanje, kam naj se vlagajo prizivi zoper rešitev finančne oblasti, ki je takso dobila, odgovarjamo, da so prizivi nasloviti na finančno direkcijo. Glej člen 158 zač. zakona o proračunu za l. 1920/21. Uradni list št. 136 iz l. 1920. — Pritožbe zoper kazenske obsodbe se vlagajo v treh dneh po oblastvu, ki je obsodbo izreklo, pri delegaciji ministrstva za finance. — Paziti je torej, da se priziv v obeh slučajih vložil v treh dneh po rešitvi 1. instance na višjo instanco.

d O delovanju »Katol. izobraževalnega društva na Bledu« za dobo 1918—1920. Občni zbori so bili trije: 1918, 1919 in 1920, zadnji letos meseca nov. Odbor: Predsenik dr. Janko Benedikt; podpredsenik J. Stupica, kaplan; tajnik Alojz Kozelj, učitelj; blagajničarka Alojzija Gočala; odborniki: Fr. Rus, nadučitelj in župan, Franc Bijol, Jakob Tavčar; odbornici: gospa Serneec, soproga bivšega poverjenika in gospa Rus, soproga župana. Za počitnice se kooptirata v odbor: gg. Janko Golias, profesor in Fr. Vreče, akademik. — O d e k i : 1. Pevski voditelj g. župan Fr. Rus. 2. Knjižničnik, knjižničarka gđe. Al. Gočala. 3. Dekliski, predsednica gđe. Zerovna, voditeljica gospa Rus. 4. Telovadni, voditelj g. Kozelj. 5. Orliški, predsednica gospa Serneec, načelnica gđe. Zupan. 6. Dramatični, voditeljica gospa Serneec. 7. Tamburaški, voditelj kaplan Stupica. — P r e d a v a n j a : O razporoki (dr. Zupan). — O ločitvi cerkve od države (dr. Fabjan). — Kulturno delo in naloge žene (gđe. Krekova). — Sadjarstvo (g. župan Rus). — Vrtinarstvo (gđe. Poljanec). — Cvetličereja l. (gđe. Zupan). — Cvetličereja II. (gđe. Repe). — O Valentinu Vodniku (gosp. Mevželj). — O življenju in delovanju škofa dr. A. B. Jegliča (g. Stupica). — Ciklus predavanj o Prešernu, Gregorčiču, Keteju, Zupančiču (g. Stupica). Zraven so deklamirale najznanejša pesmi teh pesnikov n. pr. Krst pri Savici, Duma itd. gđe. Repe, Rožak, Grims. Gospa poverjenikova Serneeceva je večkrat prednašala in poinsajevala pesmi Zupančiča tako sijano, da je bil pravi užitek. — O Cankarju sta si razdelila delo gg. prof. Golias in učitelj Kozelj. Prvi nam je razložil njegovo življenje in markantno označil njegovo umetnost, drugi nam jebral najkrasnejše njegovih Podob iz snani. — O električnih napravah je o priliki društvenega izleta na Završnico predaval g. inž. Serneec. — V dekliskem odseku je razen tega predavala pri tedenskih sestankih pokroviteljica gospa Rus o ženi v gospodinjstvu in domačem življenju ter o oliko. — Izletov je bilo šest, pri nekaterih čez sto udeležencev: na Završnico, k Savici, na Korosko v Vetrini, na Kupljenik, na planine. — Družabni zabavni večeri so se prirejali od časa do časa. Sporedi: petje, predstava, čaj in zabava. — Miklavžev večer se priredi vsako leto dvakrat, enkrat za dekliski odsek, drugi za društvo. — Pevski odsek, moški in mešan zbor je nastopal pri odličnejših predstavah in družabnih večerih. Peto se je eno dejanje iz opere: »Cevčiar in tesar«. Solospve s spremljevanjem klavirja in gosli je pela večkrat gospa Serneec. Pevski zbor je prepeval na jezeru v čast Protiču, ko je bil na Bledu, regentu Aleksandru in orlovskim gostom. — Tamburaški odsek, obstoječ iz obrtnega naraščaja Orla, ima tedenske vaje. — Ljudskoškolski in obrtni naraščaji Orla vadi vsak teden, žal, samo redovne in proste vaje ter telovadne igre, ker nimamo orodja. Istotako Orlice. — Posebno vro se giblje dekliski odsek, ki ma tedenske sestanke s predavanji in petjem ter je letos v lastni režiji priredil petarski tečaj ob obilni udeležbi. — Dramatični odsek je priredil predstave iger: Veriga, Mlinar in njegova hči, Turški križ, Krivoprišežnik, Zaklad, Mati, Velika repatica, Dve materi, Tri sestere, Županova Micilica, Medved, Bucek v strahu, Za letovišče, Dva gluha, Vse naše, Vojakiški tat. Dramatični naraščaji je predstavljali igre: Tetin god, Sv. Miklavž, Na trgu, Mali Kristofor, Od hiše, Ptičji kralj in Blagor usmiljenim. Pridružilo se igrice Marijine družbe: Mater Delorosa, Fabela in Neža, Nevesta z Libana. Skoro vse igre so se enkrat ali dvakrat ponavljale. — Odborove seje se vrše redno vsak mesec, navadno še pogostejše. Načrt za bodoče leto predvideva posebno stalna mesečna predavanja za vse društvenike in poglodelno delo po odsekih.

d O delovanju slov. kat. zobraž. društva v Mokronogu. Med vojsko je društvo zaspalo. Glavni vzrok je gotovo bil ta, da društvo nima primernih prostorov na razpolago. Dne 30. marca 1919 se je osnoval nov odbor, ki je šel takoj na delo. Izpopolnil je knjižnico, nakupil je za 600 K novih knjig, stare so večinoma izginitle, omislil si je nov oder, žalibog so kulise samo iz kartona in papirja. Priredilo je v teku poldrugega leta 7 iger, gojilo se je po možnosti petje, in odkar je ustanovljen tudi Orel, je nastopilo tudi s telovadno akademijo. Predavanja so se v veliko prevažni meri gojila. Imamo precej moči na razpolago; kaj, ko inteligenca gleda delo samo od strani. Res je, da prostori niso

elegantni, pa z delom se dajo razširiti tudi steno gledališke dvorane. Ko bi bilo v naših inteligentnih vrstah toliko ognja, kot ga je v knjičnem tisku, kako ponosno bi se dvigal dom sredi trga. V kratkem se zopet oglašimo. Bog živiti!

d Mirna peč. Začetniki smo, mladi še, stari komaj par mesecev. 5. 15. avgustom 1920 smo stopili v življenje; zato tudi delovanje ni bilo tako živahno in uspešno, kot bi moralo biti. Razen tega — da smo zacetniki — imamo pa še drugih ovir toliko, tehničnih kakor finančnih, ki nam onemogočujejo delovanje. Vkljub vsem tem oviram smo pa vendar dosegli precej uspeha, tako da smo z njim prav lahko zadovoljni. Z koncem prvega meseca svojega rojstva smo privedli orlovski tabor ki je vključil raznim nagajivostim od strani nasprotnikov nepričakovano lepo uspel. Ob tej priliki smo ustanovili tudi odsek. — Rednih sestankov nismo imeli, deloma, ker dvorane desedaj še ni bila dogotovljena (imamo lesen dom, ki ima že precej zgodovine za seboj. Že večkrat so ga namreč nasprotniki hoteli podreti; a ni se jim posrečilo), deloma vsled preoblihe dela na polju in drugod. Sedaj so te ovire odstranjene in sestanki — upamo — se bodo vršili redno. Priredili smo tudi Krekovo igro »Tri sestere«, ki je bila dobro priučena in ravno tako dobro proizvajana.

d Št. Vid pri Stični. Društvo se je zadnje čase na novo poživilo, ne imenuje se »Kat. Napredek«, ampak »Kat. slov. izobr. društvo v št. Vidu pri Stični«. Med člani je 40 fantov, ki imajo predavanje na 14 dni. Naraščaji Orla šteje 22 članov, telovadijo trikrat na teden. Ustanovil se je ob priliki prireditve »Na dan sodbe« (igrali so igralci iz Zuzemberka) dramatični odsek, ki je že začel z delom.

d Poročilo kat. prosvetnega društva na Raki za leto 1920. Ustanovni občni zbor se je vršil dne 24. oktobra 1920. Udeležba naravnost ogromna. Župnik škrijanc in kaplan Stanonik sta razložila pomen in namen društva. Izvolil se je odbor. Cikanarina se določil na letnih 4 K, podporni člani plačajo 25 K. — Dne 31. oktobra je društvo že imelo svojo prvo prireditve: petje, govor, deklamacija, dekliski igra »Domov« in Finžgarjeva »Vse naše«, samo moške vloge. Dne 7. nov. odborova seja: Določil se oddaja časopisov, pevske vaje in dnevi za sestanke. Dne 21. nov. razlaga fantom g. kaplan Stanonik »Zlato knjigo«. Dne 5. dec. predava g. župnik škrijanc možem in fantom o sadjarji. Članov šteje društvo 133, in sicer 36 fantov, 76 deklet, 7 mož in 14 žena. — Odbor.

Prevarani hišnik.

Burka. Nemški spisal K. Schlauchert.

(V ozadju duri dunajske hiše. Pred hišo zasnežena ulica. Burja brije. Na desni goreča svetilka.)

Dijak Pivko (do ušes zavil v svoj svrški stopa polagoma proti durim in se bori z burjo). Preklicana dunajska naprava, da mora vsak, kdor po deseti uri zvečer domov pride, plačati dvajsetico, da mu zaplani hišnik vrata odpre! Pa mu moraš še celo dvakrat, trikrat pozvoniti da se mu zljubi vstati in ti odpreti! Kateri dijak pa pride pred deseto uro domov? Kdo ve koliko časa me bo pustil tu prezebajočega čakati, pa ga še pošteno osteti ne smeš, tega bledaka; ne vem, za koliko dni sem mu že dolžan dvajsetico. Koliko vrčkov piva bi si lahko privoščil na ta račun! Brrr! Kak mrz! Pozvonimo torej! (Pozvoni prav krepko.) Glejte no, danes je pa ureni! Je že tu! Gotovo je kdo pravkar pozvonil, da še ni odšel spat.

Hišnik (v nočnem plašču in v copatah.) Kdo je?

Dijak Pivko. Pivko!
Hišnik. Tako? Vi ste? Veste, Vaše blagorodje, danes je 21. noč, ko ste me iz najboljšega spanja zbudili in še nikoli mi niste plačali dvajsetice.

Pivko. Le odprite; jutri Vam vse poravnam.

Hišnik. To ste mi že štirikrat obljubili, pa do danes še nisem ničesar prejel.

Pivko. Grom in strel! Odprite! Ne maram se pri tem pasjem vremenu še prehladiti!

Hišnik. Veste kaj? Plačajte mi danes vsaj polovico. Porinite mi spodaj pri durih srebrn tolar skozi, potem Vam precej odprem.

Pivko (tožno sam sebi). Moj zadnji tolar, ki ga imam. (Clasno.) Da bi Vas koklja brenila! Pa naj bo! (Odpre denarnico, vzame srebrnjak in ga pod vrati noter porine.)

Hišnik. Prav lepo Vas zahvalim, gospod Pivko! Poštena roba to! (Odpre duri in se prikaže pri odprtih vratih.) Dober večer, Vaša milost!

Pivko. Lep dober večer to! Toda (brska po denarnici...) tristo medvedov, pa ne, da bi mi bila burja zadnjih desetkronskih bankovcev iz denarnice odplnila! (Išče po tleh.)

Hišnik. Oprostite, ali je mogoče, da bi imeli še zadnji dan v mesecu desetak?

Pivko. Kaj? Zdej se pa še norčujete z menoj, ubogim dijakom? Teža ste Vi krivi; zato pa vsaj semkaj posvetite s svojo svetilko, da najdem desetak.

Hišnik (stopi venkaj in posveti).
Pivko stopi hitro v vežo in zaloputne duri. Zdej pa le iščite!

Hišnik. Gospod Pivko! Za božjo voljo, gospod Pivko! Vaša milost! Ljubi gospod Pivko! Ne delajte neumnosti, pustite me noter!

Pivko (za durmi). Kaj še! Ne boš Janec kaše pihal! Kakor ti meni, tako jaz tebil Desetaka nikar ne iščite, ga nisem izgubil. Pomislite — zadnji dan v mesecu! Lahko noč! Dobro se imejte!

Hišnik (se od mraza trese, kriči, razbija z rokami in nogami po vratih). Ljubi, dobi gospod Pivko! Mislite vendar na mojo stari, na moj protni! Drugega nimam na sebi, ko ta nočni plašč in copate! Vi boste moje smrti krivi! Niti pet minut ne vzdržim v tem mrazu! Lepo prosim, odprite!

Pivko. Dobro! Usmilim se Vas in Vam odprem! Toda najprej mi pod durmi srebrnjak nazaj porinite!

Hišnik. Kaj, zdej pa še to? Gorje! Pa če vse nič ne pomaga, vzemite ga v božjem imenu! (Porine srebrnjak pod durmi.)

Pivko (odpre duri) Prav iskreno Vas zahvalim. Pravi pravcati goldinar je to! (Se smešno in globoko poklonja.) Zdej pa, moj dragi, ljubi hišnik, Vam želim prav prijetno, lahko noč in miren počitek!

Hišnik (vstopi): O Vi! O Vi!
Pivko: Jutri Vas gotovo poplačam!
Hišnik: Odslej me pa ne boste več na limanice vjeli. (Zaloputne vrata.)

Klavirji na obroke harmoniji, violine in vse glasbene potreščine. S ravnarom in debelo in drobno

Alfonz Breznik, bivši učitelj Glasbene Matice, Kongresni trg št. 15, Ljubljana.

Izučena prodajalka, ki zna tudi slati se sprejme v trgovino z mešanim lagom na deželi. Isto am se sprejme v naslov pove uprava sprejme **KROJAC**, pod št. 633.

S. uroda orga ista n cerkvenika pri cerkvi v Tomišju se razpisuje. Dohodki v beru, denarju, p. sest-u in prostem stanovanju. Nastop o sv. Juriju. Prosnje do 20. marca na župni urad v Tomišju.

Prodajalka starejša moč se sprejme v trgovino z mešanim lagom na deželi. Hrana in stanovanje v hiši. — R. flektra se samo na vstrajno moč. Ponudbe pod „lepa prilika“ 1921 na upravnstvo „Slovenca“.

Sprejme se na hrano. Polzve se v 4-5 oseb upravnstvu „Slovenca“ pod št. 7.9.

Vnarem se vzame kmetiško posestvo ali kupi takoj malo z vinogradom in gospodarskimi poslopi na Dolenskem. Ponudbe z natančnim popisom in ceno na upravnstvo „Slovenca“ pod št. 11.7.

Dama išče dobro hrano sko mogoče sobo in postrežbo ter vsa nekaj družabne zaslonbe pri finejši rodbini. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod št. 715.

Deklira k otrokom pridno, pošteno in zanesljivo sprejme **IVAN N. ADAMIC**, vrvarna, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31.

Slavbeni prostor dve parceli ob Dolenski cesti blizu kolodvora v Ljubljani se proda. Naslov pove upravnstvo „Slovenca“ pod št. 716.

Krompir Ja kupujem à 170 K za 100 kg kakor tudi oves. Ponudbe na Avgust Čopič, Ljubljana, Vrhovčeva ulica.

Poljedelske stroje vseh vrst, kakor domače, snažilne, sadne, mlinske, trijere, stroje za luščenje koruze, repo- in krmoreznice, črepalnice, peči, decimalne tehtnice, pluge, brane in druge stroje dobavlja takoj **Stanislaus Schmid, Strass, Stmk.**

Najstarejša p'eskarska in ličarska delavnica **IVAN BRICELJ**, Dunajska cesta 18 se pripróča. — izvršitev točna, cene zmjerne.

uharico iščem z letnimi spričevali, ki zna kuhati, pode lestiti (viksati) ter opravljati druga hišna dela. Plača in oskrba dobra. **Pick, Zagreb, Sudnička ul. 11.** 699

Meblovano mesečno sobo v Ljubljani s solidno postrežbo išče za marec neki gospod. Ponudbe naj se izvolijo poslati na naslov: **Ljubljana, poštni predal številka 13.** 696

Šivalni stroj „Singer“ se proda. Poizve se **Krekov trg št. 11.** 706

Kupim hišo z nekaj zemljiščem po možnosti z navedbo cene. — Ponudba: **H. Logar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 12. II. nadstr.** 662

Sprejme prodajalka, dobra moč večja se prodajalka, korespondence, in učenska. Ponudbe na upravnstvo št. 703.

Mlinsko kolo, novo 31 konjskih sil, v primeru 5 m, širokost 2 m, kakor tudi k temu pripadajoči gonilni deli, se ceno proda. **»Bistra«** valjni mlin **Domžale.** 680

Benzin-motor 10 PS proda **T. Korn** Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Pohišivo, posoda itd. Prodaja se vsak dan pop. od 2. do 5. ure na Cankarjevem nabrežju 7. II.

Popolnoma suha bukova drva po nizki ceni se bodo oddajala pri Ljubljani (Trnovo) vsako množino. Dostavijo se tudi na dom. **Motorna žaga** na razpologo. Naročila se sprejemajo na **Ahacijevi cesti št. 10**, tramvajska postaja Sv. Petra cerkev.

Išče se ravno izučena gospica popolnoma izvežbana in manufakturne in galanterijske trgovine (tudi v špeceriji izvežbane imajo prednost) za večjo trgovino na Gorenjskem. Vstop 1. aprila. Ponudbe pod **D. B. 1921-693** na upravo tega lista.

Išče učenec za večjo trgovino s špecerijskim blagom na Gorenjskem. — Ponudbe pod **F. D. 1921/693** na upravo tega lista.

Išče se

samostojen knjigovodja

sprejela bi se tudi starejša ženska moč. Ponudbe naj se naslovijo na **Obrtno centralo v Ljubljani, Prožakova ul. 3.**

Prodajam iz proste roke svoji

2 posestvi

z velikim zemljiščem in poslopi v Zagorcu pri Starem trgu, okraj Črnomelj kakor tudi hoste z lepim lesom. Vse natančneje pri **Ivan Mihelič, Stari trg št. 19** pri Črnomlju.

Razpisuje se služba

organista in cerkvenika

na Studencu. Nastop 24. aprila. Prosnje naj prosilci osebno vložijo pri župnem uradu na Studencu pri Sevnici do 20. marca 1921.

Razpisuje se služba

organista in cerkvenika

v Loškem potoku. Prejemki: prosto stanovanje in zemljišča za 2 govedi. Želi se zadružna izobrazba. Denarni prejemki po dogovoru. P. sma je pošiljati cerkvenemu predstojništvu Loški potok.

Tordka „INDUS“ (H. Poljak)

rabi nujno nekaj izurjenih

šteparic

za navadne cevije. — Nastop takoj.

Razprodajam več vagonov

suhih desk

različnih dimenzij,

25 železniških tračnic

po 3 m dolge ter do 300 hl

vinske posode

v Bellecervki. Vpraša se: **I. Augustin, Dunajska cesta št. 36.**

Debelo. Drobno.

Kupite najceneje

zvezke, svinčnike, radirke, peresa, držala, črnilo, kreda, tuš, prašek za črnilo, notese, čopiče, pis. klej, črtalnike, pušice, barvice, tablice, ogjle, kuver-e, pisemski, konceptni, svileni, ogjleni, risalni, pergamentni, krep, ovojni, strojni, črtani, karirani

papir

ter razglednice velikonočne, narodne, umetne in druge

debelo razpošilja drobno

JOSIP OMERZA

LJUBLJANA, Dunajska c. 6/I.

SENO

Graščina na Pragerskem proda deset vagonov prvovrstnega sladkega stisnjene sena in otave.

VELEPOSESTVO

15 minut od mesta Maribora, vse ob glavni cesti, obstoječe iz prvovrstnih njiv, travnikov, smrekovega gozda, takoj za sekati; konji, 40 glav goveje živine, poljedelski stroji, orodje in letošnji pridelki, se radi — odpotovanja takoj proda. — Poizve se pri Anončnem in informacijskem zavodu „Vedež“, Maribor, Slovenska ul. 6.

„STANDARD“
Ges. m. b. H., WIEN I., Franz Josefs Kai 5.
Ustanovljeno 1849.
Oddelek pivovarski
dobavlja vsakovrstne pivovarske stroje in pivovarske predmete, pivničarske stroje in pivničarske predmete, vsakovrstne tehnične potreščine.
Oddelek delavnice
dobavlja prenosno orodje (Transportgeräte), ventilatorje, poljske kovačnice (Feldschmieden) i. t. d. — Lastni proizvod.

Volneno blago
graški izdelki
kakor tudi transitno zalogo najbolj renomiranih izdelkov inozemskega izvora ponudi
trgovcem s suknom in konfeksionarjem
ekspozitna tvrdka za sukno S. RENDI, Graz.
Pot v svrhu nakupa v Gradec se izplača!
Volnina je izvoznine prosta!

Hrvatska zagorska banka d. d.
v Zagrebu, Preradovičeva ul. br. 1
išče za tvornico kož v Ljutomeru (Slovenija)
samostalnega knjigovodja
koji mora biti izborna moč, a osobito več dopisnik v hrvatskem, slovenskem in nemškem jeziku. Prednost imajo oni, ki so že bili nameščeni v sličnem podjetju in oženjeni.
Lastnoročno pisane ponudbe z oznako plače s priloženimi spričevali o teoretski in praktični naobrazbi naj se pošiljajo na gornji naslov.
Ravnateljstvo.

Bakrene žgalne priprave za žganjekuho
domače izdelave priporoča po najnižjih cenah
IVAN KAPELJ, kollar
Vevče št. 18 pri Ljubljani.

Razprodaja! Ugodni nakup! Razprodaja!
Vodovodne cevi iz kovanega železa, asfaltrane, z mufami, nove. Zadržje pritisk 20 atmosfer. Razprodajam vso množino na drojno, radi odpotovanja po zelo znižani ceni. — Premer 1 col po K 40 za tekoči meter. Premer 1 1/2 col po K 50 za tekoči meter. Vso partijo oddam generalnemu kupcu po 16 K za kilogram.
Naročila in ponudbe sprejemam do 28. t. m. **Ivan Razboršek**, Smartno pri Litiji.

Poljedeljski stroji
Mlatilnice
za ročni in vrtilni pogon, vrtilne, čistilnice, siamozreznice za pogon z roko in s to, sadne in vrtne stiskalnice, sadne mlinske, brzoparilnice, bakrene (kufrene) kotle za žganjekuho, stiskalnice za seno in drugo ima vedno v veliki izbiri lastnica po umriem soprogu
Francu Hiti,
Ljubljana, Sv. Martina cesta št. 2.

Parna žaga Fran Ravnikar
mestni tesarski mojster
Ljubljana, Linhartova ulica št. 25
kupi po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

ZAHVALA. Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja povodom boleznin smrti našega edinega nenadomestljivega sinčka, izrekamo tem potom vsem našo najprisrčnejšo zahvalo. Osobito sva pa dolžna č. o. frančiškonom na Viču za tolažbo in pokop, kakor rodbini Labičevi.
Bog plačaj!
Rožna dolina pri Ljubljani, 23. svečana 1921.
Viktor in Kazimira Oblak
žalujoči stariši.

Policijska direkcija za Bosnu i Hercegovinu.

Broj 5946/21. Sarajevo, dne 17. februara 1921.

Natječaj.

Policijskoj direkciji u Sarajevu potreba je veći broj stražara i policijskih agenata.

Za ovu službu dolaze u obzir lica, koja su podanici Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, fizički potpuno sposobna, te razpoložu nužnom spremom.

Uvjeti za stražare su sljedeći:

1. Da su navršili 24. ne prekoračili 36. godinu, da su odslužili svoj rok u kadru, te niso oženjeni.

2. Da nisu sudski kažnjeni, te da su bili besprikornog moralnog i političkog ponašanja.

3. Da umiju dobro čitati i pisati latinicom i cirilicom, te da su svršili barem cijelu osnovnu školu.

Prednost za stražarsku službu imaju ona lica, koja su u vojsci imala čin podoficira, ili koja se iskažu boljom školskom spremom.

Uvjeti za agente isti, što i za stražare.

Za neposredno stupanje u agentsku službu potrebno je barem 4 razreda koje srednje škole.

Prednost imaju i ovdje ista lica, koja su navedena kod stražara, nadalje oni koji vladaju potuno jednim ili više stranih jezika ili koji su bili u sličnoj službi najmanje kroz godinu dana.

Svojom rukom u oba pisma napisane molbe sa sljedećim priložima (sve prema propisu biljegovano) Krštenicu ili rodni list, domovnicu, školske svjedodžbe i vojničke dokumente, u originalu treba poslati ili lično predati najdalje do konca marta o. g. policijskoj direkciji.

Mjesečna beriva led. čnih polc. stražara: najmanje 1763 K 33 h; najviše 1880 K.

Isti imaju u naravi stan kao i odoru i obuču.

Mjesečna beriva ledičnih policijskog agenata: najmanje 1896 K 66 h; najviše 2096 K 66 h.

Policijski direktor: **Zegarac v. r.**

Prostovoljna sodna dražba.

Antona Bergleru iz Ljubljane lastne nepremičnine pod vl. št. 92 d. o. Karlovaško predmestje, sestojede iz hiše št. 28 na Dolenski cesti in stavbišča za izključno ceno 250.000 K se vrši dne

7. marca 1921

ob pol 3. uri popoldne v **Marenčevovi** gostilni na Dolenski cesti št. 16.

Dražbeni pogoji se lahko upogledajo v pisarni sodnega komisarja notarja **Hudovernika**, Sodna ulica št. 6.

Milloni narodnog bogatstva propadaju gubitkom ovaca, koza i goveda od bolesti **Metilja**.

Sve Metiljeve ovce biće spašene upotrebom

„DISTOLA“

Isti se može dobiti samo preko apoteke na utvrđene cene. — Svaki može dobiti besplatne uputstva o lečenju Distolom od **»ISIS«**, drogerija na veliko, **Beograd**, Lovčanska 11.

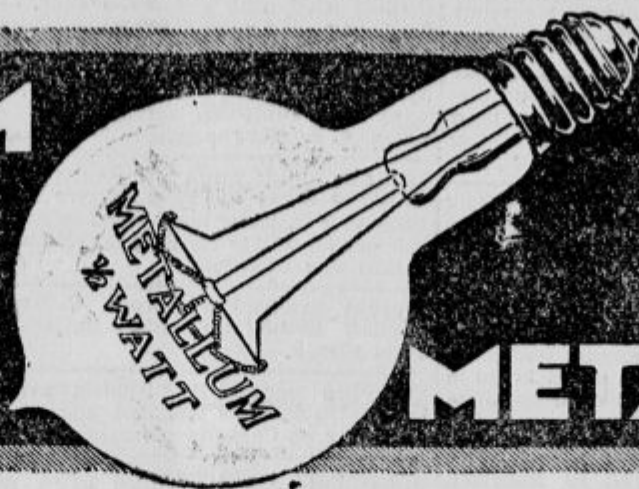
Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel, modnih stvari, vezonin, finih žlic, rindic za čevije, zapon, toaletnih stvari, čevijarskih potrebščin in oređaja itd. Za obilen obisk se priporoča tvrdka

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Najnižje cene na drabno in na debelo

METALLUM

METALLUM

Jugoslavenski Kremenezky zavod za žarnice in elektriko d. d., Zagreb.

Domača turška.

Solidne cene.

Velika izbira izgotovljene obleke vseh vrst za gospode, dame in otroke. — Zaloga vsakovrstnega blaga za moške obleke, površnike in suknje, dalje vata za krojače v kosih in na metre.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Tovarna

JOS. REICH

Barva vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetloika ovratnike, za-pestnice in srajce.

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Šelenburgova ul. 4.

PODRUŽNICE:

MARIBOR
Gosposka ul. 38.

NOVO MESTO
Glavni trg.

KOČEVJE
št. 39.

Prvovrstne

Pfaff šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter pos. mezne dele, igle, olje, itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča

IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Trst Amerika

Angleška parobrodna družba

Cunard-Line

Zastopstvo za Jugoslavijo: Jugoslavenska banka d. d. v Zagrebu. — Odprava potnikov I. II. in III. razreda preko TRSTA in CHERBOURG-a v NEW-YORK. Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko — ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

Cunard Line, Zagreb, Vrhovčeva ulica št. 15.

„ORIENT“

družba z o. z. preje Brata Eberl in Jančar & Co Ljubljana, Miklošičeva c. 4. nasproti hotela „Union“.

Lastni izdelki oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja. Velika zaloga kemičnih in rudniških barv, barv za umetnike, raznovrstnih čopičev, vseh potrebščin za slikarje in pleskarje.

Pögemotor

najboljši za poljedelstvo, rokodelstvo, obrt in industrijo.

Stalna velika zaloga motorjev in elektromateriala. Instalacije.

Saks & Tratnik

elektrotehnično podjetje oddelek elekt. o-siroji.

LJUBLJANA - MARIBOR.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska c. 10

Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850 se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune

Stare kovine

(baker, medenino, cink i. t. d. kupuje trgovina z železino BREZNIK & FRITSCH, LJUBLJANA Cankarjevo nabrežje št. 1.

JULIO MEINL

D. D.

KAVA

ČAJ

KAKAO

Centrala: ZAGREB.

Podružnice:

ZAGREB: Duga ulica 6.

LJUBLJANA: Aleksandrova cesta 1.

MARIBOR: Gosposka ulica 7.

PEČUH: Kraljevska ulica 19.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinjših nudi vedno tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in železniška postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tvrdka Kovačević i Tršan v Prešernovi ulici št. 6, kjer se sprejema v sredo in soboto.

Oglašje za

„NEUE FREIE PRESSE“

prevzemajo vsi anončni zavodi in generalno zastopstvo za Jugoslavijo. D. o. o. z. anončni zavod, Zagreb Jurjevska ul. 31. Telefon 21-65.

najboljše vrste samo pri tvrdki

Tomasović i Visković

ZAGREB, Palmotičeva ulica 22.

Zahtevajte specijalne ponudbe posebno za dalmatinsko, ba-natsko, sremsko in vilanjsko vino.

Nekaj za Vas!

Racionalno negovanje lepote.

Hočete li obraz in roke racionalno negovati, pege, mozolce odpraviti, hrupavo kožo mla-rostno in prožno napraviti, uporabljajte Fellerjevo pravo Elsa-obrazno in kožo-ob-varujočo pomado i veliki porcelanski lonček 15- K. Elsa toaletno univalne pastilje i skatli. 10-50 K. Pomada za ustnice 2- in 4- K.

Ideal vseh mil

je Fellerjevo Elsa lilično mlečno milo 10- K. Tekoče lilično mleko 12- in 15- K. Najb-nejši Glycerin 6- in 20- K. Vaseline po 2- 7- in 12- K. Neskodljivi puder za obraz v vrečkah po 5- K. Barvilo rdeče za obraz 10 pišam 20- K.

Puder gospe, katere se v to razume

je pravi dr. Kingerjev Hega-puder, bel, rosa, veliko elegantne skatle 24- K.

Kurja očesa

bradavice, trdo kožo, odpravljata brzo in temeljito Fellerjev turistovski oblik „Elsa“ v skatli po 5- K in 7-50 K in Fellerjevo turistovska tinktura steklenica 10- K.

Fini parieni

francoski, originalne steklenice 40- K; na tehtnico od 20- K naprej. Sachet (ovitek di-šečega praška za perilo) 8- K.

Kaj se vsak dan potrebuje?

Angleški oblik 2- K. Lysoform 30- K. Po- polni lizator najboljši 150- K. Pravi Lysoi 30- K. Kaira 8- K. Katrne kroglice 5- K. Arnika 8- K in 30- K. Po smrkovem gozdu dišeci parieni za sobe 35- K. Konjak 20- K. Malinov sok 30- K. Kina železno vino 30- K. Eseno za ram 7- in 35- K. Kineski čaj na tehtnico od 2- K naprej.

Pri vprašanjih

naj se prilože postne znamke za odgovor.

Prvovrstno naravno negovanje las.

Rast las napreduje, kožo na glavi krepče, plešo in prerano osivelost preprečuje Fellerjeva prava Tannokina pomada za rast las. i veliki porcelanski lonček 15- K. Močno-kratranovo milo za glavo 14- K. Ograka po-mada za brke po 6- in 8- K. Neskodljiva olja za lasa orehovo olje mala steklen. 6- K, vel. 20- K. Schampun za umivanje las 4- K.

Na, močnejše francosko žganje

najčista prodrovina roba, manjša steklenica 15- K, velika 35- K. Elsa Kolonska voda v steklenicah 1- in 25- K.

Proti potanju telesa

deluje zanesljivo Fellerjev Elsa sipalni pra-sok i skatlica 10-50 K.

Kaj je »Elsa Fluid« to znava vsaki

6 dvojnatih ili 2 specijalni steklenici 42- K.

Za usta in zobol

Hega zobni prašek a kisikom. i skatlica 20- K. Dr. Heiderjev zobni prašek i skatlica 6- K. Elsa voda za usta 30- K. sobne krtar-vice od 20- K naprej.

Proti mrčesom

kakor mule, boho, stenice, rusi, zanesljivo in temeljito deluje Elsa mrčesni praš, ve-lika skatlica 15- K. Tinktura koper stenice 30- K. Naphtalin od 2- K naprej.

Miši in podganei

Mišji strup 8- K. Strup koper podgana 3- K in 10- K.

Omot in poština

se računa posebej, toda najceneje. Cim več se na enkrat naroči, tem manj draže stroški to robo.

I. Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Eisatrg 134. Hrvatska.

Zahlevajte cenik zastojni in poštnine prosto.

H. Suttner

Ljubljana 3,
Mestni trg 23.

Največja zaloga ur, zlatnine in sre-brnine. Lastna protokolirana tovarna ur v Sviči.

Jugoslovansko inženirsko podjetje dr. z o. z.

Maribor.

Inženirska pisarna in stavbeno podjetje.

Projektiranje in izvršitev visokih, betonskih in železobetonskih stavb, industrijskih in poljedelskih ter vodnih zgradb, naprav za vodne sile itd. — Presoja in nasvetovanja.

Dobava vsega gradbenega, industrijskega in tehničnega blaga, železnine, orodja, nosilcev, betonskega železa, tračnic in materijala za ozkotirne železnice, elektrotéh. materijal, ce-ment, gips, lepenka itd.

Naslov za brzojave: »Jips, Maribor.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu-in inozemstvu.